

samtım

samsun tarımında yeni ufuklar

Sayı 5 temmuz - ağustos 2004 SAMSUN TARIM IL MÜDÜRLÜĞÜ

samtım

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 5, Temmuz – Ağustos 2004

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Adına

Sahibi

Sadullah KİRENCİ
İl Müdürü

Yazı İşleri Müdürü

Yener GÜNAY
Çiftçi Eğitim ve Yayım Şube Müdürü

Yayın Kurulu

Dr. Ali KORKMAZ
Yaşar BUDAK
Ali Rıza DEMİRBAŞ
Nihal CANİTEZ

Fotoğraflar

Recep YAPINCAK

Kapak Tasarım

Hüseyin KURT

Yazışma Adresi

Tarım İl Müdürlüğü
Çiftçi Eğitim ve Yayım Şubesi
55060 Samsun

Dizgi/Baskı

Tarım İl Müdürlüğü ÇEY Şubesi

Telefon

0 362 233 22 90
0 362 231 37 00/270

Fax

0 362 233 21 63

e-mail

samsuncey@yahoo.com

web

http://www.samsuntarim.gov.tr

İçindekiler

Sayfa

Başyazı	3
Samsun'da Tarımsal Atılım : Benim Köylerim	
Tarımsal Kalkınma Projesi	4
Toplam Kalite Yönetimi	6
Baklagil Tohum Böcekleri (<i>Bruchus</i> spp.)	10
Gezginci Arıcılık	12
Biçerdöverle Hasat	13
Anız Yakılmasının Önlenmesi	14
Elma Pamuklu Biti (<i>Eriosoma lanigerum</i>)	14
Mastitis	15
Ülkemiz Mantarcılığının Son Durumu	16
Bodur Elma Yetiştiriciliği	18
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 2004 Yılı Desteklemeleri	21
Yağ ve İnsan Sağlığı İçin Önemi	24
İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER	26
<i>Edebiyat Köşesi</i>	31
Basında Samsun Tarım İl Müdürlüğü	32
<i>Süs Bitkilerinden</i>	33
^{tb} bitkiler	34
<i>ev hali</i>	35
t@rimnet	36
Tüketici Köşesi	37
 m c	38
Personel Hareketleri	39
bilmece - bulmaca	40

www.samsuntarim.gov.tr

**Yeni Adresimize
Sizi de Bekliyoruz...**

samtım

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Sayı 5, Temmuz-Ağustos 2004

Yayın İlkeleri

samtım dergisi Samsun Tarım İl Müdürlüğü tarafından iki ayda bir olmak üzere yılda 6 defa çıkarılan, tarımsal içerikli makalelerin yayınlanacağı bir dergidir. Bu dergide *tüm tarımsal konularda*, araştırma, ve derleme makaleler yayınlanacaktır.

1. Yayınlanacak olan makaleler başka hiçbir yerde yayınlanmamış olacaktır.
2. Yayınlanan her makalenin sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.
3. Gönderilen makale yayın kurulunca incelenecek, gerekli görüldüğü takdirde anlam ve içeriği değişmemek kaydıyla gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yayınlanacaktır.
4. Makale yayın sırası yayın kuruluna geliş sırasına göre olacaktır.
5. Makalenin disket kaydı ile bir kopyası yazışma adresine gönderilecektir.
6. Yayınlanan yazılardan dolayı yazar(lar)a telif hakkı ödenmeyecektir.
7. Yayınlanan makalenin yazar(lar)ına 5 dergi gönderilecektir.

Yazım Kuralları

1. Dergi yayın dili Türkçe'dir. Varsa Abstract ve Keywords kısımları İngilizce olmalıdır. Gerekliğinde teknik terimlerin Türkçe karşılığı parantez içerisinde verilmelidir.
2. Gönderilen yazılar Word 6.0 veya daha üzeri bir versiyonda, A4 boyutunda, 11 punto, Times New Roman fontunda ve 1 aralıklı olarak yazılacaktır. Makaleler 4 sayfayı geçmeyecektir.
3. Yazar(lar)ın ismi, ünvanı ve kurumu makale başlığının hemen altında ortalanmış bir şekilde yazılacaktır.
4. Makalede kullanılan kaynaklar metin içinde ilgili kısımda (soyisim, yayın yılı) esasına göre, Kaynaklar kısmında ise alfabetik sıraya göre yazılacaktır.

Reklam Fiyatları

Arka Kapak (Renkli Tam Sayfa)	: 300.000.000 TL
Arka Kapak (Renkli Yarım Sayfa)	: 150.000.000 TL
Kapak İçleri (Renkli Tam Sayfa)	: 150.000.000 TL
Kapak İçleri (Renkli Yarım Sayfa)	: 75.000.000 TL
İç Sayfalar (Renksiz Tam Sayfa)	: 60.000.000 TL
İç Sayfalar (Renksiz Yarım Sayfa)	: 30.000.000 TL

Abone Bedeli : 12.000.000 TL/yıl

Milli ekonominin temeli ziraattır. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

K. Altınok

Sayın Tarım Dostları

Yaz aylarına eriştiğimiz ve bir çok üründe hasadı yaşadığımız günlerdeyiz. Yapılan tüm emeklerin karşılığının alınacağı bir dönemdir hasat. Bu dönemde bir önceki yıldan yapmış olduğumuz uygulamaların ne derece doğru olup olmadığını görmekteyiz. Sonuçta nerede hata yapıldı veya nerede başarılı bir uygulama yapıldığı bu dönemde kendini göstermektedir. Bizler de Tarım İl Müdürlüğü olarak sizlerin yanında ve sizlerle birlikte tarımımızın gelişmesine ve her geçen gün yeni ürünlerle tanışmanız için çalışmaktayız. Dolayısıyla elde edilen başarı düzeyinden de o oranda sevinmekteyiz.

Hayatın her alanında olduğu gibi tarımda da başarının temeli danışmak ve araştırmak başta olmak üzere, yapılan işlerin muhasebesini yapmak ve değerlendirmekten geçmektedir. Bu nedenle çiftçilerimizin sorunlarını saptamaları ve en yakın tarım kuruluşuna baş vurarak çözümünü aramaları gerekmektedir. Aksi halde harcanan tüm emekler ve masraflar boşa gidecektir. Buna bağlı olarak da çiftçilerimiz ve ülkemiz kaybedecektir. Çiftçilerimizi, sorunlarının çözümü veya yeni tarımsal uygulamaları izleme ve öğrenmesi için Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerimize beklemekteyiz. Kurumumuzda başlattığımız Benim Köylerim Tarımsal Kalkınma Projesi kapsamında bulunan köylerimizde oturan çiftçilerimizin danışmanları ile irtibata geçmeleri ve köylerinde yapılabilecek tarımsal uygulamalar konusunda danışmanları ile birlikte hareket etmeleri gerekmektedir.

Yine Samsun Tarım İl Müdürlüğümüz için önemli bir gelişme olan www.samsuntarim.gov.tr adresinden yayımlanmakta olan web sitemizdir. Çağdaş gelişmeleri yansıtacak ve tarımsal konulardaki soru ve sorunlara yanıt verecek şekilde düzenlenen sitemiz Müdürlüğümüz faaliyetlerinin güncel bir şekilde sizlere aktarılmasını sağlayacaktır. Ayrıca çeşitli konularda ulaşabileceğiniz bilgi ve duyurular da bu sitede yar alacaktır. Samsun Tarım İl Müdürlüğünce tarımında ortaya konulan bu çalışmaların Samsun tarımında da bir ivme artışı sağlayacağı kuşkusuzdur. Meydana gelecek olan bu ivme artışının Samsun ve ülke ekonomisine de getirisi olacaktır. Bu duygu ve düşüncelerin hedefe ulaşması temennisi ile saygılar sunarım.

Ürününüz bol ve bereketli olması dileğiyle...

Sadullah KİRENCİ
Tarım İl Müdürü

SAMSUN'DA TARIMSAL ATILIM : BENİM KÖYLERİM TARIMSAL KALKINMA PROJESİ

Yener GÜNAY
ÇEY Şube Müdürü
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Samsun'da var olan tarımsal potansiyeli kullanmak ve tarımsal gelişime ivme kazandırmak amacıyla İl Müdürlüğümüzce bir dizi yeni çalışma planlanmış ve yürürlüğe konulmuştur.

Bu projeler içerisinde en özgün yeri olan çalışma şüphesiz ki Benim Köylerim Tarımsal Kalkınma Projesidir. Bu proje ile İl Merkezine bağlı tüm köylere İl Müdürlüğümüzde görevli olan Ziraat Mühendisi ve Ziraat Teknisyenleri görevlendirilerek çalışma başlatılmıştır. Sonraki süreçte de ilçelerde benzeri çalışma yürütülmeye başlanacaktır.

PROJE YÜRÜTÜCÜLERİ

ÇEY ve Bitki Koruma Şubesi Personeli

PROJENİN YÜRÜTÜLECEĞİ YILLAR

Mayıs 2004-Aralık 2007

PROJENİN YÜRÜTÜLECEĞİ YERLER

Samsun İli Merkez Köyleri

PROJENİN AMACI

Ülkemizde yaklaşık 4.5 milyon çiftçi ailesi bulunmakta ve geçimlerini bu yolla sağlamaktadırlar. Etkili bir örgütlenme yapısına sahip olmamaları sonucunda pazarlama olanaklarının yetersizliğine bağlı olarak gelir düzeyinin düşüklüğü ve alt yapı hizmetlerinin yetersizliği temel sorunlarını oluşturmaktadır. Bu nedenle ülkemizde yapılacak olan tarımsal faaliyetlerin temelinde, çiftçilerin örgütlenmesine bağlı olarak pazarda kabul görececek kalite ve miktarda ürün üretmesini sağlamaktır.

Bu amaca yönelik olarak eğitim ve yayım faaliyetlerinin etkili düzeyde yapılması ile birlikte uygulamada çiftçinin yanında bulunmak önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmanın hedefi üretim fikrinin oluşması, gelişmesi ve uygulaması aşamasında Tarım İl Müdürlüğü ile ilimiz çiftçilerini bir araya getirmek, çiftçilerimizin tarımsal bilgi ve bilinç düzeylerini artırmak, ürün çeşitliliğinin artırılması başta olmak üzere üretim sürecini birlikte planlamak ve yürütmektir.

PROJENİN İLKELERİ

Proje temel olarak başlangıçta ilimiz merkez ilçeye bağlı köylerin tarımsal potansiyelinin her türlü tarımsal parametrenin göz önüne alınarak ortaya konulması ve bu potansiyelin ortaya çıkarılmasına yönelik atölye türü arayışları içermektedir. Buna bağlı olarak köylerin tarımsal yapısına uygun uygulanabilir nitelikteki projelerin ortaya konulması, kaynak temin edilmesi yönünde seçeneklerin sunulması ve sonuç olarak projelerin uygulanması ve yerinde izlenmesi prensiplerine dayanmaktadır.

YAPILACAK İŞLER

Proje çalışmasının 2004 yılı içerisinde altyapı çalışması tamamlanarak köylerin tarımsal yapıları ortaya konulacaktır. Bu yapıya bağlı olarak sorumlu olunan köylerde tarımsal kalkınmayı başlatabilmek için gerekli olan çalışmalar saptanarak bunların projelendirilmesi sağlanacaktır.

Çalışmalar uygulamalı olabileceği gibi köylerin eğitim ve bilinç düzeyinin geliştirilmesi yönündeki çalışmaları da içerebilecektir. Tüm çalışmalar boyunca köy muhtarı ile iletişime geçilerek projenin sağlıklı yürütülmesi amacıyla gerekenler yapılacaktır. Bu bağlamda yapılacak olan çalışmalarda çiftçi eğitim ve yayım ilkeleri göz önüne alınacaktır.

Proje kaynaklarının temininde farklı kaynakların arayışına gidilerek çözüm yolu üretilmeye çalışılacaktır. Ayrıca bu köylerde Samsun Tarım İl Müdürlüğünce yürütülen tüm uygulama ve projeler ilgili teknik eleman tarafından izlenerek bilgi edinilecektir.

PROJEDE GÖREV BÖLÜMÜ

Proje çalışması ÇEY ve Bitki Koruma Şube Müdürlükleri teknik elemanlarınca yürütülecektir.

Projenin yürütücüleri ÇEY Şube Müdürlüğü başkanlığında çalışma yapacaklardır. Çalışma esnasında gerektiğinde sorumluluk köy sorumlusunda olması kaydıyla diğer teknik elemanlarla işbirliği şeklinde birlikte çalışma yapılacaktır.

Merkez Köyler kendi arasında bir bütünlük oluşturan ve bir arada bulunan köyler şeklinde düzenlenerek, teknik elemanlar arasında dağıtımı yapılmıştır.

ÇALIŞMA TAKVİMİ

Çalışma 3 yıllık bir zaman dilimi içerisinde yürütülecek olup 2005 yılı başından itibaren uygulamalı saha çalışmalarını içermektedir. Bu

nedenle proje yürütücüleri yapacakları çalışmaları ve altyapısını oluşturmak amacıyla sorumlusu oldukları köyler hakkında eğitim ve yayım tekniklerini kullanarak bir veri tabanı oluşturacaktır. Bu veri tabanına dayalı olarak köyün gereksinimi olan konularda eğitim ve yayım çalışmalarına başlanacaktır.

RAPOR DÖNEMLERİ

Proje 2007 yılında toptan değerlendirilerek sonuçlanmasına veya devamına karar verilecektir. Bu amaç için proje yürütülmeye başlandığı Mayıs 2004 ayı başından itibaren rapor dönemleri içermektedir.

Her altı ay sonunda izleyen ilk mesai gününde yapılan çalışmalar hakkında ÇEY Şube Müdürlüğü başkanlığındaki toplantıda yapılan çalışmalar hakkında kapsamlı ve yazılı rapor verilecektir. Bu raporlar ÇEY Şube Müdürlüğüne değerlendirilip birleştirilerek izleyen haftanın ilk mesai günü İl Müdürlüğüne sunulacaktır. Ayrıca her yıl sonunda hazırlanan ve yıllık değerlendirmeleri içeren rapor, yılın ikinci haftasının ilk mesai günü ÇEY Şube Müdürlüğüne sunulacaktır. Bu raporlar birleştirilerek ÇEY Şube Müdürü tarafından ikinci ayın ilk mesai günü İl Müdürlüğüne sunulacaktır.

İl Müdürlüğüne yapılan değerlendirmeler sonucunda ise gerektiğinde yapılan çalışmalar revize edilebilecektir.

SN	Adı Soyadı	Sorumlu Olduğu Köy/Beldeler
01	Filiz UZUN Kasım ŞENER	Toygaz, Kestanepınarı, Çamalan, Findıcak
02	Salih ALBAYRAK Selahattin YARAR	Başalan, Düzardıç, İmamlar
03	İclal ÖZTOPAL Rıza DOĞAN	Akalan, Güney, Meyvalı
04	Fatma TAN Necmi ZENGİN	Çatkaya, Gürgendağı, Çandır
05	Adnan ÖZBULUT Hatice CANDAN	Canık (Hasköy, Toptepe), Teknepınar, Devgeriş, Gürgenyatağı
06	Şadan AKKOYUNLU Haydar ÜNSAL	İncesu, Çakırlar, Karakavuk, Kurupelit (Büyükoyumca-Körfez)
07	Burhan HEKİMOĞLU	Yeşilkent (Derecik, Kıran, Toybelen)
08	Mustafa KESKİN Necati SAYDAM	Çanakçı, Bilmece, Çelikalın
09	Dr. Asuman SEZER İlginay ÖZTÜRK	Taflan (Cami, Yalı, Merkez), Çatalçam (Güzelyurt, Yeşilyurt)

SN	Adı Soyadı	Sorumlu Olduğu Köy/Beldeler
10	Hidayet ALTUNDAL Ali TUNCA	Çamlıyazı, Kabadüz, Erikli
11	Zülfer GÜNER	Kurugökçe, Kayagüney, Özören, Yeşiltepe
12	Hasan BAŞARAN Özdemir KIZILTAŞ	Hacı İsmail, Gaziköy, Şirinköy, Hasköy, Alibeyli, Muratlı, Sarıbıyık
13	Ergin KAHVECİ Erdem BAŞ	Düzören, Tekiraz, Çardakgeriş, Üçpınar
14	Hasan ÇEBİ Nihal CANITAZ	Akgöl, Aşağıavdan, Yukarıavdan
15	Cengiz ÖZDEMİR Ali TARIM	Kamalı, Sarıtaş, Köseli, Sarayköy
16	Zati DEMİR İlhan ÖZTÜRK	Çatmaoluk, Kulacadağ, Sarıyusufl
17	Feyza ERZENOĞLU Sezai ATILA	Gödeklı, Yeşilpınar, Hacı Naipli
18	Sevinç SAYGILI Fatma SÖZEN	Yeniköy, Gültepe, Kozlu, Dereler, Düvecik, İstasyon
19	Binnaz TIKNAZOĞLU Selma AYÇİÇEK	Elmaçukuru, Aslandamı, Şenyurt
20	Sinan DARI Muharrem YÜKSEL	Demircisu, Kaleboğazı, Tuzaklı, Hilaltepe
21	Mehmet Ali YETGİN Yüksel BAŞ	Demirci, Çorak, Kızıloğlak
22	Ender PEKŞEN Perihan AKYÜZ	Kesili, Sarıışık, Ahulu
23	Filiz SAĞLAM	Atakum (Büyükkolpınar), Küçükkolpınar
24	Abdulkadir KULEYİN	Çobanözü, Çobanlı, Balaç, Beypınar
25	Sema SAYLAM İlhan YILMAZ	Yayla, Uluçayır, Gecehan, Çağlayan
26	Yaşar BUDAK Recep YAPINCAK	Gölalın, Avluca, Kaşayla, Gökçepınar
27	Necdet ERYILMAZ Meftun KAÇAR	Uzgur, Kuşçulu, Kavacık, Tepecik, Ataköy
28	Mustafa ALTINDEĞER Ömer SAYIN	Aksu, Yukarı Aksu, Karaoyumca, Alanlı

Herhangi bir sorumlunun atama, görev değişikliği vs nedenlerle ayrılması durumunda şubede bulunan diğer teknik elemanlara görev verilecektir. Bu gibi durumlarda ilgili personel hazırladığı tüm bilgi ve belgeleri ilişkisini kesmeden en az bir ay önce, idarece belirlenen kişiye tutanakla devredecektir.

TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ

Osman ŞAHİN

*Ziraat Yüksek Mühendisi
Tokat Tarım İl Müdürlüğü*

Gelişen dünyamızın rekabetçi ve değişimci ortamında kuruluşlar ayakta kalabilmek yada bu yarışta saf dışı kalmak durumundadır. Şuna dikkatimizi vermeliyiz ki, günümüz iş hayatında değişim bir tercih değil, var veya yok olmak sınırında var olmayı seçmenin getirdiği bir zaruret. Değişim süreci içinde kuruluşun karlılığı veya yaptığı işin en iyisi olması ancak bu mal veya hizmetin sunulduğu **müşteri** denilen kişilerin değerlendirmesine bağlı olmaktadır. Özellikle son yıllarda gelişmiş ülkelerde ve azda olsa ülkemizde de **Toplam Kalite Yönetimi** kavramı değerli şirketler oluşturabilmek için sık, sık gündeme gelmektedir.

İnsanoğlunun, ben bu değişim sonunda ne olurum ve ne alırım? Sorularına kızmadan cevap verilmelidir, derken; **Toplam Kalite Yönetimine** geçiş süreci içerisinde bir çok direncin olabileceğini de ortaya koymaktadır. Zaten işletmede uzun dönemde; kurum kültürünü oluşturmak ve bunu Toplam Kalite Felsefesi ile uyumlu hale getirmek, kurumda hem informal (yetki devri, kişisel gelişim eğitimi) hem de formal (seminerler, teknik kurallar) değişimleri gerekli kılacaktır. TKY felsefesine göre hem çalışanın, hem de sizden hizmet alanın memnuniyetini ön plana çıkarma asıl hedef. Toplam kalite yönetimi sonuçta hizmetten memnun olmayana hesap verilebilirliği taahhüt etmeyi, yani kamu yönetiminde şeffaflığı ve herkesin katılımını ortaya koymaktadır.

TKY'ne geçiş sürecinde bazı dirençlerin olması da kaçınılmazdır. Değişime direncin ortadan kaldırılması uzun bir sürece dayanır. Kurumda çalışanları zihinsel ve fiziksel olarak

ortama çekmek oldukça zordur. Öncelikle çalışanların TKY sonucu problemlerinin çözüleceği ve iş memnuniyetlerinin artacağı konusunda yavaş, yavaş ikna edilmeleri gerekmektedir. İnsanların değişime direnci; değişimin büyüklüğü ve mekanik zorlamalara bağlı olarak doğru orantılı artacaktır. Bunun için yöneticilerin işe önce kendilerini değiştirerek başlamaları gerekmektedir.

TKY'nin Temel Özellikleri

1. Toplam kalite yönetimi bir takım oyunudur.
2. İnsana saygı esastır.
3. İşletme politikasına kalite kavramı yön verilmelidir.
4. Müşterinin tam ve sürekli tatmini ilk hedefdir.
5. Herkes işini zamanında, her defasında tam ve doğru olarak yapmalıdır.
6. Bir işi en iyi bilen yönetici değil, o işi yapandır.
7. Sürekli iyileşme anlayışı esas olmalıdır.
8. Yöneticiler dahil bütün çalışanların katılacağı sürekli bir eğitim programı uygulanmalıdır.
9. Grup çalışması benimsenmeli ve her kademedede uygulanmalıdır.
10. Ben değil biz anlayışı tüm çalışanlar tarafından benimsenmelidir.
11. Her kademedede katılımcı yönetim olmalıdır.

TKY'nin Öğeleri

1. Üst Yönetimin Liderliği

Toplam kalite yönetimine geçiş süreci içinde **liderlik** kavramının ayrı bir önemi vardır. Çünkü lider bu süreç içerisinde etkisi olan öğelerin her biri üzerinde önemli bir rol oynamakta ve organizasyonda herkesten fazla güce sahiptir. Üst yönetimin temel görevi de liderlik etmektir; yani yol göstermek, eğitmek, koordine etmek ve yardımcı olmaktır. Ayrıca kurumda "öğrenen bir örgüt" oluşturmakta liderin görevleri arasındadır. Bu günkü değişim süreçleri içerisinde insanları arkadan iten yöneticilere değil, kurumda başı çeken liderlere ihtiyaç vardır. Esas anlamda yöneticilik değişim tamamlanıp gelişim başladığı zaman gereklidir.

Liderlikle İlgili özellikler

-Lider, uydu gözetlemesi yaparcasına yerdeki karıncayı görebilecek nitelikte kurumu izlemelidir.

-Liderin soyut düşünebilme yeteneği olmalıdır. Geçmişte yaşamadığı ancak gelecekte yaşayabileceği tüm olayları ayrıntıları ile beyinde önceden yaşayabilmelidir.

-Lider idealist olmalı yaptıkları ve yapacakları kendisi için değil insanlık, toplum ve temsil ettiği kurum için olmalıdır.

-Güçlü bir iradeye ve bunu taşıyacak bedene sahip olmalıdır.

-Geçmişten izler olsa da, taklitçi olmamalıdır.

-Sevgi ve coşku dolu, vizyon sahibi, iyi bir iletişimci ve güven verici olmalıdır.

-Kendisi sürekli öğrendiği gibi öğrenmeyi de teşvik edici olmalıdır.

-Kendisine ihtiyaç duyulmayacak bir sistem kurmalıdır.

-Bireylerin ve takımların yeteneklerini geliştirmek için, onlara "nasıl gidiyor", "neler öğreniyorsun", "hedeflerin nelerdir", "sana nasıl yardımcı olabilirim" sorularını sormaya alışmalı, kendisini firmaya yön veren bir düşünsel otorite olmaktan çok, çalışanları ile omuz omuza vermiş bir hizmetçi olarak görmeye başlamalıdır.

Klasik Yönetici	Lider
Yönetir	Yönlendirir
Otoritesini kullanır	Duygularını kullanır
Korkuyla anılır	Sevgiyle anılır
Ben der	Biz der
Kaçılır	Gidilir
Kimin hatalı olduğuna bakar	Neyin hatalı yapıldığına bakar
Suçlar	Problemi bulur
Saygı bekler	Saygı kazanır
Başarının tek sahibidir	Başarılıyı paylaşır
Danışmaya ihtiyacı yoktur	Danışır

Yetkilendirme

İşletmede birçok yönetici dertsiz başını derde sokarak işletmenin hamallığına soyunmaktadır. Halbuki işletme yönetimi ne kadar yetenekli olursa olsun işi bitirecek elemandır. Yönetici elemanlarını en iyi şekilde çalıştırmamanın en doğru şekilde görevlendirmenin, ondan en iyi verimi almanın yollarını bulmalıdır.

Yöneticinin Görevi

-Elemanın önüne engel koymak değil, engelleri kaldırarak yeni fikirlere fırsat vermek olmalıdır.

-Çalışanların ayakları üzerinde durmalarına fırsat vermelidir.

-Eleman hata yaptığında bunu eleştirmek yerine önce yaptığı doğrulardan dolayı övmeli, takdir etmeli sonra hatasını düzeltmek için uygun sözlerle yaklaşmalıdır.

-Çalışanın yeteneğine güvendiğini belirtmeli, "bunu yapabileceğini biliyorum" sözünü duymanın çalışana destek anlamına geldiğini unutmamalıdır

-Unutulmaması gereken bir hususta güven duygusunun bulaşıcı olduğu ve üstten alta doğru kademe, kademe dağıldığıdır.

-Stresten kurtulabilmek, daha stratejik meselelerle uğraşabilmek için yetki dağıtılmalıdır.

Unutulmamalı ki; yönetim; "çalışanlarının yaşamının verimli, etkili, anlamlı, doyumlu olması için ne yapabilirim?" bilinci içerisinde davrandığı zaman, çalışan da bu tutumu işyerim için elimden gelenin en iyisini nasıl yapabilirim, tutumuyla cevaplandıracaktır.

2. Müşteri Odaklılık

Toplam kalite yönetiminin ortaya çıkmasına neden olan önemli öğelerden biriside **müşteri odaklılık**ın sağlanmasıdır. İmaj, müşteriye kalitenin son yargıcı olarak tanımlanmaktadır. Zaten TKY iki tür müşteriden söz eder. İlki, işletmenin sunduğu ürün ve hizmetlerden yararlanan kişi ve kuruluşlar yani "**dış müşteriler**", ikincisi; söz konusu mal ve hizmetlerin üretilmesinde doğrudan ve dolaylı olarak katkı sağlayan tüm işletme çalışanları yani "**iç müşteriler**"dir. TKY' de amaç iç müşterilerin tatmini için, bireyler, gruplar ve bölümler arasında bir diyalog ortamının sağlanmasıdır. Bu şekilde herkes olaylara birbirlerinin bakış açısından bakabilmeyi öğrenmiş olur.

Kurumlar artık yaptığını satan konumundan çıkıp satılabilirini üretmeye yönlenmektedirler. Bugün artık daha iyi olan değil, daha farklı olan kazanmaktadır. Tüm dünyada insanlar tek patron olan müşterisine daha fazla zaman ayırmalı ve onlar için bir değer oluşturmaya çalışmalıdır.

3. Çalışanların Eğitimi ve Motivasyonu

İnsanların gönüllerini kıpırdatmadan bir yere varmak mümkün değildir. Önce insanların kendilerinde farkındalık sağlayıp, kendi vizyonlarını oluşturup sonra bu vizyonu şirket vizyonu ile birleştirebilirsiniz başarılı olursunuz. Yani kurumda çalışanların eğitimi büyük önem taşımakta olup, yöneticiler kendileri de öğrenirken, yanında çalışanların da gelişmelerine büyük önem vermelidir.

Kurumda başarı için yönetici ve çalışanların el ele ve gönül gönüle öğrenmeye yönelmesi gerekmektedir. Herkesin paylaştığı bir şey var ki kaliteli kararlar ancak kaliteli takımların eseri olabiliyor. Kaliteli takımlar oluşturmak ise kaliteli eğitimler ile mümkün olabilmektedir. Bu gün Japonya'da *Kaizen* denilen felsefe; **sürekli öğrenen gelişen insan, sürekli öğrenen gelişen şirket, sürekli öğrenen gelişen ulus** ilkesine dayanmaktadır.

Motivasyon hem kişi hem de şirket performansında çok önemli bir rol oynamaktadır. Çalışılan iş ve yönetici kişileri motive edemezse zaman içinde bir çok problem ortaya çıkmaktadır. Psikologlar korkunun performansı artırmak için uygun bir yol olmadığını bu şekilde davranışların çalışanları yaratıcı gücünden alıkoyacağı fikrinde birleşmektedir. Kısaca; korku ile kalitenin bir arada yer alması mümkün olmadığı gibi, insanlar korktuğunu sevmez ama sevdiklerinden korkarlar. O halde kişilerin belli bir ihtiyacı veya amacı karşılamak üzere içten gelen bir şevk ile arzulu ve istekli davranmaları olan motivasyonun artırılması yöneticilerin asli görevi olmalıdır. İnsanları sadece maddi bir varlık olarak görmeyip onların arzu ve isteklerini, fikir ve duygularını ve bunlara etki eden şirket içi ve şirket dışı faktörleri göz önünde bulundurmalıdır. Çünkü en iyi fabrikaları kısa zamanda kurabilir, en karmaşık, en yeni makineleri kolayca satın alabilirsiniz, insanların iş

gücünü de satın alabilirsiniz ama insanların gönüllerini asla satın alamazsınız.

Yöneticiler imkanları doğrultusunda; çalışılan ortamın motive edici olmasını sağlamalı, motivasyonu yüksek çalışanları işe almalı onları eğitmeli ve çalışanları ödüllendirmeli, çalışanlar arası adalet mutlaka sağlanmalı, onlara dostça davranmalı, ihtiyaç ve endişelerine karşı saygılı ve nazik olmalı, alınan karar ve değişiklikler çalışanlara doğrudan etki ediyorsa ilk önce onların fikri alınmalı, kalıbı değil kalbi esas almalı, kişiyle değil işiyle uğraşan olmalı, çalışanların kendisine karşı açık, dürüst, içten olmalarını teşvik etmeli, peki demekten korkmamalı, öğretici ve öğretmen değil bilgiyi paylaşan olmalı, hatayı düzelten, başarıyı takdir eden olmalıdır. Ayrıca, çalışanlarını herkesin önünde disipline etmemeli ve eleştirmemeli, adam kayırmamalı, zor dönemlerde topu üst yönetime atıp kötü görümlerine sebep olmamalı, sürekli tenkit edici olmamalı, çalışanı kendisine meydan okumak, karşı gelmek, aksini ispatlamak durumunda bırakmamalı, konuşurken çalışanlarla göz teması kurmaya çalışmalı, çalışanın onurunu herkes önünde kırmışsa yine herkesin önünde ondan özür dilemelidir. Zira onuru inkar edilen insanın umudu inkar edilir. Umudunu kaybeden insan gücünü kaybeder. Gücünü kaybeden insan aciz, kızgın ve düşmandır.

4. Takım Çalışması

Bir yöneticinin düşebileceği en büyük tuzak altındaki organizasyonu dinlememesi veya dinleyememesidir. Dinlemediğiniz zaman şirket, yönetici ne kadar iyiye o kadar iyi olabilir. Oysa şirket kendisini oluşturan parçaların toplamından daha güçlü olmak zorundadır. Takım, işleri ve nitelikleri farklı insanların, yap-boz parçaları gibi uyum içerisinde bir araya gelerek sonuç ürettikleri gruptur. Kurumda kaliteye ulaşmak; ürünün yapımından sunumuna kadar her hangi bir bölümde çalışan herkesin sorumluluğunu gerektirmektedir. Takım oyununu iyi oynayabilen kurumlarda işlerin kötüye gittiği durumlarda şirketin çalışanında en az yöneticisi kadar bu olumsuzluktaki payını sorgulayabilmelidir. Konuşmak yerine dinleyebilmek, tenkit yerine başarıyı alkışlayabilmek, Ben yerine Biz kelimesini daha çok kullanmak takım oyununun püf noktalarındandır. Başarılı bir takımda, çalışanlar birbirine güvenir ve duygular açıkça ifade edilir, çalışmalar kendi haline bırakılmaz çözümlenir, çalışanlar birbirini destekler, bilgi serbestçe paylaşılır ve hedefler takımda ortaktır.

4. Sürekli Geliştirme Ve İyileştirme

Toplam kalite yönetiminde kurum faktörünün oluşturulmasında zihinlerde yapılacak değişikliklere ilaveten iş süreçlerinde de sürekli bir geliştirme ve iyileştirmeye ihtiyaç vardır. Çünkü işler yapılırken kullanılan ortam ve sistem işin sonucunu etkileyen önemli unsurlardır. Sürekli iyileştirmenin sağlanabilmesi için;

-Sürekli iyileştirmenin bir ihtiyaç olduğuna herkes ikna edilmelidir.

-Mevcut kalite düzeyinde bir değişikliğin yapılabilir olduğu konusunda kaliteden sorumlu olanlar ikna edilmelidir.

-En önemli birkaç proje ve en önemli kalite problem alanları belirlenmelidir.

-Bilgide sürekli iyileşme için organize olunmalı ve işletmedeki problemlere çözümler önerilmelidir.

-Önerilen değişikliklerin etkileri belirlenmelidir.

-Değişiklikler kurumsallaştırılmalıdır.

-Yeni kalite düzeyini sürdürmek için değerlendirme noktaları belirlenmelidir

Geleneksel Organizasyon	TKY Organizasyonu
Çok kademeli	Yatay
Emredici karar alma	Fikir birliği
Rekabetçi	İşbirlikçi
Bana ne yapacağım söylensin	Daha iyiyi nasıl yapacağımızı biliriz
Yapılması gereken bir iş var	Bu benim işim
Yeniliğe kapalı	Yenilikçi
Değişime karşı direnç	Değişime açıklık
Kurallara bağlı ve yavaş	Esnek ve hızlı
İşleri doğru yapmak	Doğru işleri yapmak
Organizasyon odaklı	Müşteri odaklı
Kabul edilebilir hata oranı	Sıfır hata
Önce teknoloji	önce insan

Geleneksel Organizasyon Yapısı İle TKY Organizasyon - Yapısının Karşılaştırılması

Klasik Yönetim	TKY
Muayeneye dayalı kalite	Önemleme dayalı kalite
Yüksek kalite ile artan maliyet	Yüksek kalite ile azalan maliyet
Problem çıktıkça çözüm gerektiren yönetim	Olası problemleri düşünp bunları önleyen yönetim
Ödül veya cezaya dayalı yönetim	Onurlu çalışmaya ve takdir edilmesine dayalı yönetim
Hiyerarşiye dayalı öncelikler	Müşteri tatminine dayalı öncelikler
Rekabete dayalı liderlik sistemi	Karşılıklı güvene dayalı liderlik sistemi
Kalite kontrolün fonksiyonu olarak kalite güvencesi	İşi yapanların sorumluluğunda kalite güvencesi
İşi en iyi bilen o kişiyi yönetenin olduğuna inanan yönetim anlayışı	İşi yapanın işi en iyi bildiğine inanan yönetim anlayışı

Sonuç olarak kalite sadece iş yaşamında değil, hayatın her kademesinde ve her anında insanların beynini, davranışlarını, cebini, kalbini yöneten bir olgudur. Kalite bilincinin kökleri ailede yatar. Daha sonra iş yaşamında da kendini gösterir. Konfüçyus;" *Dünyaya güzel karakterlerini göstermeyi isteyen eskiler, önce devletlerini bir düzene koymaya çabaladılar. Devletlerini düzenlemek isteyenler önce evlerine çeki düzen verme gereğini gördüler. evlerini düzene koymak isteyenler, önce kişiliklerini terbiyeden geçirmeleri gereğini anladılar*" sözleriyle TKY'nin insan yaşamında vazgeçilmez bir felsefe olduğunu yıllar öncesinden haykırmıyor mu? TKY; müşteri ihtiyaç, istek ve beklentilerinin karşılanması ve iş sonuçlarında mükemmeliyete ulaşılabilmesi için, tüm süreçte kusursuzluğun, sıfır hata prensibine dayalı olarak sürekli kılınmasını ve bu sürekliliğin, işletmenin tüm çevresinin katılımıyla gerçekleştirilmesini hedefleyen; yönetsel ve organizasyonel yapıda insan unsurunu sürekli eğitim ve grup çalışması yoluyla ön plana çıkaran; sürekli gelişme ilkesi ile işletmenin rekabet gücünü artırmayı amaçlayan; bütün bunların da ancak, en üst düzeyde sorumluluk bilincine sahip bir liderlik anlayışıyla gerçekleştirilebileceğini savunan çağdaş bir yönetim anlayışdır diye tanımlamaktadır. Burada asıl olan TK sözcüğündeki **toplam** kelimesinin sadece şirkette herkes kaliteden sorumludur anlamında algılanmamasıdır. Bir yönetici; kurumda toplam kalite felsefesine uygun davranış gösteriyor, dışarıda kurallara uymuyor, eşine, çocuklarına saygılı davranmıyorsa kurumdaki davranışı göstermelikten öteye gitmez.

BAKLAGİL TOHUM BÖCEKLERİ (*Bruchus* spp.)

Burhan HEKİMOĞLU Dr. Asuman SEZER
Ziraat Mühendisi Ziraat Yük. Mühendisi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Larvaları, baklagil daneleri içinde beslenerek oyuklar meydana getirir. Tanenin besin değerini düşürdükleri gibi dışkı ve vücut artıkları ile de kirletirler. Çok döl veren türlerin devamlı üremeleri sonucu delinmiş ve içinin büyük kısmı yenilerek besin değerlerini tamamen yitirmiş olan daneler, hayvan yemi ve gübre olarak dahi kullanılamazlar.

Larvalar, beslenmeleri sonucunda danelerde kalite, çimlenme gücü, ağırlık kayıplarına neden olurlar. Zarar görmüş, baklagillerin, pazarlama değeri de düşer.

Tek Döl Veren Türler:

Bezelye tohum böceği (*Bruchus pisorum*)

Ergin oval veya uzamış oval şeklinde, yassı, siyah renkli olup, üzeri gri, beyaz renkte açık kahverengine kadar değişen kısa ve sık kıllarla örtülüdür. Kanat üzerinde ortaya yakın kısmında beyaz lekeler oluşmuş bir bant vardır.

Yumurta; portakal sarısı renkte oval şekilde, bir ucu daha geniş ve yuvarlaktır.

Larva; krem renkte olup, baş koyu kahverengidir. Birinci dönemde bacaklıdır. Daneye girdikten sonra bacakları kaybolur ve son dönemde renk kirli beyazdır. Pupa açık kahverengindedir.

Bakla tohum böceği (*Bruchus rufimanus*)

Ergininin vücudu oval veya uzamış oval şekilde, biraz yassılaştırmış olup siyah renkli ve

üzeri sarı, gri, koyu kahverengi ve beyaz kıllarla örtülüdür. Her iki kanatlarda beyaz lekelerin dizilişleri iki ince bant görünümündedir.

Yumurta; oval şekilde ilk bırakıldığında parlak, şeffaf krem renginde olup, zamanla bulanık beyaz ve donuk krem rengine dönüşür. Olgun larva beyaz krem renginde hafif kavisli ve bacaksızdır. Pupa; ovalimsi şekilde, krem rengindedir.

Mercimek tohum böceği (*Bruchus lentis*)

Ergin; gri renkli ve üzeri beyazımsı lekeli. Yumurta; yuvarlağımsı olup, Larva; sarı krem renkte, baş açık, ağız parçaları koyu kahverengindedir.

Ortadoğu mercimek tohum böceği (*Bruchus ervi*)

Ergin uzunca, basık ve silindir şeklinde siyah ve kurşuni kıllarla kaplı ve beyaz tüylerle örtülüdür. Yumurta; açık sarı renkli, oval, bir ucu hafifçe kabarıktır. Larva; tımbul kıvrık olup bacaksızdır. Pupa; serbest olup pürüzsüz ve parlaktır.

Akdeniz mercimek tohum böceği (*Bruchus signaticornis*)

Erginde vücut oval, koyu kahverenkli ve kanatlar beyaz tüylerden oluşmuş bir veya iki bant ile örtülüdür. Yumurta; portakal sarısı renginde, üzeri bal peteği görünümündedir.

Larva; yeni oluşmaya başladığında beyaz renkli, daha sonra baş kısmı kahverengiye dönüşmektedir.

Çok Döl Veren Türler

Fasulye tohum böceği (*Acanthoscelides obtectus*)

Erginin vücudu uzunca oval, biraz yassı, açık veya koyu kahverenkli. Üzeri arkaya yatık sarı yeşil çok kısa kıllarla örtülü olup aralarında açık gri tüylerle kaplı uzunca lekeler bulunmaktadır. Vücudun alt tarafı kırmızımsı sarı renklidir. Yumurtası uzun ve ovaldir. Bir ucu sivrice diğer ucu yuvarlaktır. İlk bulunduğu zaman saydam parlak beyaz renklidir. Zamanla renk donuklaşır, süt beyazı olur.

Yumurtadan ilk çıktığı zaman larvanın gövdesi silindirimsi uzun olup arkaya doğru gittikçe inceler, uzun kıllarla kaplıdır. Baş esmerimsi vücut beyaz renktedir. Dane kabuğunu oyarak (tünel) açar ve orada beslenir. Larvanın gövdesi silindirik olup yay gibi kıvrıklaşır, ayaklar kaybolmuştur. Pupası dane kabuğunun

hemen altındaki bir odacıkta oluşur. Dane kabuğu üzerinde yuvarlak yağ lekesine benzer renk değişimi ile kolayca anlaşılır.

Börülce tohum böceği (*Callosobruchus maculatus*)

Uçucu formda, vücut oval şekildedir, üzeri kıvılcıklı kahve, parlak sarı ve beyaz kıllarla örtülmüştür. Uçucu olmayan formda renk siyahtır. Üzerini kaplamış olan sarı ve beyaz kıllar gri gibi görünür. Yumurta;yuvarlağa yakın, bir ucu daha sivri biçimde, kreme dönük beyaz renktedir. Zamanla sedef görünüşünü alır ve daha sonra da donuklaşır. Yeni çıkan larva uzun bacaklara sahiptir. Danede beslendikten sonra bacaklarda tüyler kaybolur.

Mücadelesi

Kültürel Önlemler: Temiz tohumluk kullanılmalıdır. Hasat ve harman geciktirilmeden zamanında yapılmalı, tarlada kalan artıklar derine gömülmeli veya yakılmalıdır. Ağır zarar gören yerlerde geç ekim yapılması önerilir. Tarladaki gerekli önlem alınmış, ürün, çuvalar içinde temizliği yapılmış, ilaçlanmış olarak ambara yerleştirilmelidir.

Kimyasal Mücadele: Tarlada yılda tek döl veren baklagil tohum böceklerine karşı mücadeleye çiçeklenme başlangıcından başlayarak 10 gün ara ile 2 ilaçlama yapılmalıdır.

Çok döl veren fasulye tohum böceği ile bulaşık olduğu bilinen sahalarda fasulye bitkilerinde alt kapsüller kuru oluma girer girmez önerilen ilaçlardan birisiyle 10-14 gün ara ile iki-üç ilaçlama yapılarak tarla dönemindeki bulaşmalar önenebilir.

Boş ambar ilaçlaması; her zaman yapılabilir, ürün konulmadan 15-20 gün önce ilaçlama yapılması gereklidir.

Koruyucu ilaçlama; ambarlarda döl vermeye devam eden türlerin zararını önleme ve tek döl veren türlerde de çıkan erginlerinin ertesi yıla geçişini önlemek amacıyla, hasat edilmiş veya çok döl veren tohum böceklerine karşı, fümigasyona tabi tutulmuş ürüne, ürün ambara konulurken uygulanır.

Kullanılacak İlaçlar ve Dozları

Etkili Madde Adı ve Oranı	Dozu (Dekar/100 l suya)
Aluminium phosphide % 57	6/9 g/1 ton ürün,3 g/1 m ³ hacime 0.5 g/ 1 çuval ürüne
Azinphos Methyl 230 g/l	200 ml
Bromophos 360 g/l	300 ml/100 m ² ye (ambar ilaçlaması)
Carbaryl % 5	3 kg/da
Cypermethrin 200 g/l	50 ml/da
Cypermethrin 250 g/l	40 ml/da
Chlorpyrifos Methyl 225 g/l	425 ml/100 m ² ye (ambar ilaçlaması)
Diazinon 185 g/l	300 ml
Deltamethrin 25 g/l	40 ml/da
Fenvalerate 190 g/l	20 ml/da
Fenthion 525 g/l	200 ml
Fenthion % 3	4.5 kg/da
Methacrifos 500 g/l	200 ml/100 m ² ye (ambar ilaçlaması)
Malathion % 25	500 g/ 100 m ² ye (ambar ilaçlaması)
Malathion 190 g/l	625 ml – 100 m ² ye (ambar ilaçlaması)
Malathion 650 g/l	200 ml/100 m ² ye(ambar ilaçlaması)
Methyl Bromide % 98	35 g/ 1 ton ürüne (ambar ilaçlaması)
Pirimiphos Methyl 500 g/l	300 ml/ 100 m ² ye (ambar ilaçlaması)
Triazophos 420 g/l	100 ml/da
Esfenvalerate 50 g/l	20 ml/da
Fenitrothion 550 g/l	150 ml/da

Dolu Ambar İlaçlamaları (Fümigasyon)

Methyl Bromide fümigasyonu, fümigatuarlarda veya çadır altında uygulanır. Gazlama süresi 24 saattir.

Hidrojen fosfür etkili maddeli fümigantlar çadır altında ve yapı bakımından uygun gaz kaçırma olanağı olmayan, iyi bandajlama yapılabilen ambarlarda; hacim, ton ve çuval üzerinden gerekli miktardaki doz hesaplanarak, yığın ve çuval içlerine veya çuval aralarına bırakılmak suretiyle uygulanır. Gazlama süresi sıcaklığa bağlı olarak; 20°C'nin üstünde 3 gün,16-20°C'de 4 gün, 10-15°C'de 5 gündür.

GEZGİNCİ ARICILIK

Hasan ÇEBİ

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Ülkemiz arıcılığının gelişmesinde önemli rol oynayan arıcılık şekli olan gezginci arıcılık, arıları zirai ilaçlardan korumak, kışlatmak veya daha fazla ürün elde etmek için yapılır. Verimin artırılması amacıyla yapılan gezgincilikte arı kolonilerini bir yerde sabit bırakmayıp başka bölgelere götürmeye **gezginci arıcılık** denir. Gezginci arıcılığa flora, iklim ve yağış durumu, mevsime göre çiçeklenme başlangıç-bitiş durumu ve elde edilecek balın çeşidi etki etmektedir.

Ülkemizde yaklaşık 40.000 arıcı gezginci arıcılık yapmaktadır. Samsunda ise 6.000 arı ile uğraşan ailenin yaklaşık 300 kadarı gezginci arıcılık yapmaktadır. Sabit arıcılıkta verim düşük olmasına (15 kg/koloni) karşın gezginci arıcılıkta bu rakam iki hatta üç kat fazla olabilmektedir. Yurdumuzda yapılan gezginci arıcılıkta arıcı ailelerin kendi bilgi ve becerileriyle bir şeyler elde etmeye çalıştıklarından genelde arı kolonilerini sadece bir bölgeye götürmekte, orada vejetasyon bittiğinde bölgesine geri dönmektedirler. Farklı bölgelerde Nisan başından Ekim ayına kadar süren bitki çiçeklenme dönemleri ile Ülkemizin heba olan florasından birkaç kat daha verimi artırmamız, arılarımızı iyi bir organizasyon ile 3-4 bölgede konuşturmak suretiyle mümkün olabilecektir. Tarım Bakanlığı tarafından kurulan Türkiye Arı Yetiştiricileri Birliği 81 ilimizde İl Birliklerini kurup tam kapasite ile faaliyete başladığında bu organizasyonlar yapılabilecektir.

Yola Çıkmadan Uyulacak Kurallar

- Gezginci arıcılar Arı Yetiştiricileri Birliğine üye olmalı, **Arıcılık Kimlik Kartlarını** almaları gerekmektedir. Tarım İl/ İlçe Müdürlüklerinden gidecekleri illerin Arıcılık Komisyon kararlarını öğrenmeleri gerekmektedir.
- Arıların götürüleceği yer en az 15 gün öncesinden İl/İlçe Tarım Müdürlüğünden kapalı olup olmadığına bakılır. Eğer bölge açık ise konaklanacak yer sahibinden izin alınmalıdır. Konaklanacak yer özel kişiye ait ise şahısla, köy tüzel kişiliğine ait ise Muhtar ile, orman arazisi ise Orman İşletme şefliği ile kira kontratı ile birlikte İlçe Tarım Müdürlüğünden izin alınmalıdır. Emniyet açısından yerel kolluk güçlerine müracaat edilmelidir. Konaklama için

ödenecek ücret yönetmelikte belirtilmiş olup; “bir kovan için ödenecek kira bedeli o yörede toptan satılan bir kg balın fiyatının 1/10’unu geçemez” ibaresi bulunmaktadır.

- Arı kolonilerini Hükümet Veterinerine muayene ettirip sağlıklı olduğuna dair **sağlık raporu** ve **arı nakil belgesini** almak zorundadır.
- İlkbahar bakım ve beslemesi yapılan arıların kovanları onarılmalı veya değiştirilmelidir. Petekler bal ile taşınmamalıdır. Gerekirse sağım yapılmalıdır. Kovadaki arı ile kaplı çerçeveler dışında temel petekli çerçeveler alınarak veya bu çerçeveler yoksa kovanın içi tamamıyla boş çerçeve ile doldurularak arılara yeterli boş alan sağlanmalıdır. Örtü tahtası alınarak yerine ince elek teli çakılmalı, akşamleyin kovanın uçuş deliği ve kovan kapağı çakılmalıdır. Kamyona en fazla 7 sıra yüksekliğinde yükleme yapılmalıdır.

Taşımada Dikkat Edilecek Hususlar

- Arı kolonileri en kısa sürede konaklama yerlerine taşınmalıdırlar. Yol çok uzun ise yolda fazla ihtiyaç molası verilmemeli, güneş şiddetli ise arada bir kovanların üzerine su sıkılmalıdır.

Konaklamada Dikkat Edilecek Hususlar

- Arı kovanları konaklayacağı yere hızlı bir şekilde kamyondan indirilip yerlerine yerleştirilmelidirler. Kovan uçuş deliği hemen açılmamalıdır. Arıların sakinleşmesi için elek telinden üzerlerine el ile hafif su serpilmeli, kovana hafif duman verilir arılar sakinleştikten sonra uçuş deliği açılmalıdır.
- İllerimizin çoğunun almış olduğu **Arıcılık Komisyon Kararları** genel hatlarıyla aşağıdaki hususları içermektedir.
- Arı Sağlık ve Nakil Belgesi ile Arı Yetiştiricileri Birliği Kimlik Kartı istenilmektedir.
- Konaklama yeri ve meskun mahalle, köy hayvanlarının topluca otlatıldığı, içme suyunun bulunduğu yerlerden en az 1 km uzaklıktaki yerler seçilmelidir.
- Bir bölgeye yerleşecek koloni sayısı flora durumuna göre en çok 300 adet olacak ve iki konaklama yeri arasında en az 5 km olacaktır.
- Gezginci arıcılar aldıkları izin belgesini saklamak, istendiğinde göstermek zorundadırlar.
- Asayişe yönelik olaylarda Mahalli Asayiş Kuvvetleri derhal haberdar edilecektir.

Valiliklerce arıcılığı düzenlemek için alınan tedbirlere uymayanlar hakkında başka bir suç oluşturmuyorsa T.C. Kanununun 526. maddesi ve 5442 sayılı İl İdaresi kanununun 66. maddesine göre işlem yapılmaktadır.

BİÇERDÖVERLE HASAT

Erdem BAŞ

Tarım Teknikeri

Samsun Tarım Müdürlüğü

Ülkemizde yaklaşık olarak 9.400.000 hektar buğday ekiliş alanı mevcut olup 21.000.000 ton buğday üretilmektedir. İlimizde ise 110.000 hektar alandan yaklaşık olarak 300.000 ton buğday üretimi sağlanmaktadır. Dünya ve ülkemizdeki tahıl alanları sınırlıdır, buna rağmen nüfus hızla artmakta ve yer yer açlık kendini göstermektedir. Dünya tarım uzmanları birim alandan en yüksek verimi alabilmek için çalışırken, tahılın yerini tutabilecek gıda maddesi araştırması yapmaktadırlar. Ülkemizde de araştırma enstitülerinde kaliteli buğday tohumları üretilip çiftçimizin kullanımına sunulmaktadır. Çiftçimizin, girdilerin yüksek olduğu bu son yıllarda kaliteli tohumluklar kullanarak ve asgari her üç yılda bir tohumluğunu yenileyerek birim alandan hasat ettiği mahsul miktarını artırmanın yollarını araması gerekmektedir.

Ülkemiz bir tarım ülkesidir ve açlığın bir gün bizim kapımızı çalmayacağını kimse garanti edemez. Bu yüzden şimdiden tedbirimizi almalı ve gerekli çalışmalara başlamalıyız. Bu çalışmalardan birisi ve belki de en önemlisi; **"Biçerdöverle Hasatta Dane Kaybı"**dır. Dane kaybı Türkiye genelinde 400.000 ton civarında olup, 150 trilyon lirayı toprağa gömmekteyiz. **İlimizde de 2003 yılında dane kaybı %1.5** olarak gerçekleşmiş olup maddi değeri **1.350 trilyon** liradır.

Biçerdöverle hasatta dane kaybının nedenleri; zamansız hasat, belgesiz operatörlerin çalışması, kar amacıyla yüksek hızda çalışma, tarladan tarlaya geçerken biçerdöverin ayarlanmaması,

tarlanın tesviyesiz oluşu şeklinde sıralanmaktadır. Bu sorunların ortadan kaldırılması için öncelikle ilimiz Bafra ilçesinde Biçerdöver Operatörleri yetiştirme kursu açılmış olup 71 kursiyer eğitimden geçirilip Operatör Belgesi verilmiştir. Operatörlerde Bakanlık ve Valilik tamimlerine uymak, dane kaybını önlemek amacıyla biçerdöverinin bakımını yapmak, yüksek hızda çalışmamak, mutlaka Ziraat Odalarından plaka almak ve hasat için anlaştıkları köy veya beldedeki düz, eğimli arazi ya da yatık ürün ayrımı yapmadan biçimlerini tamamlamak zorundadırlar.

Buğday hasadına başlayan beldede hasat yapan biçerdöverleri çiftçi kendisi kontrol ettiği gibi en yakın kontrol ekibinin bulunduğu tarım teşkilatından da kontrol için yardım istenmelidir. Kontrolde destenin altında dane olup olmadığı, deste içinde dövülmemiş başak olup olmadığı ve biçerdöver dane deposunda kırık dane miktarının çok olup olmadığına bakılmalıdır.

Hasat esnasında İlimizde Valilikçe yetkilendirilen **38 kontrolör sürekli denetime çıkacak**, Bakanlık ve Valilik tamimlerine uymayan biçerdöverleri bağlayacaktır.

2004 yılı hasat döneminde 1 dekar için **7.750.000-8.500.000 TL** arasında fiyat belirlenmiş olup, köylerde çalışan biçerdöver operatörlerinin belgeli olmasına dikkat edilecek, belgesiz sürücüler çalıştırılmayacak, belgeli olanlar dane kaybına sebep olduğu zaman, hemen en yakın tarım teşkilatına haber verilecek. Aksi halde, hem operatör hem de Muhtar hakkında Türk Ceza Kanununun 526. maddesi gereği Hükümet Bildirilerine aykırı hareket etmekten cezalandırılacaklarını bildirir, bereketli bol mahsuller dileriz.

ANIZ YAKILMASININ ÖNLENMESİ

Ali TARIM

Tarım Teknikeri

Samsun Tarım Müdürlüğü

Hasat sonrası tarlada kalan bitki saplarını, bir değer olmadığı için; böcek ve diğer zararlıları yok etmek, çeşitli hastalıkları önlemek, toprak işlemede kolaylık sağlamak ve daha yüksek verim almak amacıyla anız ve kuru otlar yakılmaktadır. Anız yakımıyla birlikte;

- 1- Bitkinin büyümesinde büyük önem taşıyan toprağın canlı üst kısmı yani organik maddesi de yanmaktadır.
- 2- Toprağın erozyona karşı dayanıklılığı azalmaktadır. Oysa anız değerli olan toprağı su ve rüzgar erozyonuna karşı korumaktadır.
- 3- En fazla toprak kaybı anız yakılan topraklarda meydana gelmektedir. En az toprak kaybının ise hasattan sonra anız yakılmadan gölge tavında sürüm yapılan tarlalarda olmaktadır.
- 4- Hasadın “**Biçerdöver Operatör Belgesi ve G Sınıfı Sürücü Belgesi**” olan kişilere yaptırılması sağlanmalıdır.
- 5- Anızı yakılan toprağın suyu tutma gücü azalmaktadır.
- 6-Anız yakılması ile kök çürüklüğü ve Zabrusun (Ekin Kurdu) yok edilmesi mümkün değildir.
- 7- Bunun sonucunda toprağın doğal yapısı bozulmakta ve verimliliği düşmektedir.
- 8- Havayı kirletmekte ve yükselen dumanların özellikle yol kenarlarında görüş mesafesinin engellenmesi sonucu can ve mal kaybına yol açmaktadır.
- 9- Komşu tarlalardaki hasat edilmemiş ürünlere, traktörlere, meyve bahçelerine, bunların etrafındaki çitlere, telefon direklerine, civardaki yerleşim yerlerine, ortamda yaşamını sürdüren yaban hayatına ve özellikle ormanlara, koruluk ve ağaçlık bölgelere telafisi mümkün olmayan zararlar vermektedir.

İşte bu etkilerinden dolayı anız ve yol kenarlarında kuru ot yakılması yasaklanmıştır. Yasaklama kararına uyulmaması halinde 2872 sayılı Çevre Kanunu, 5442 sayılı il idaresi Kanunu ve Türk Ceza Kanununun 383 Maddesi ile diğer ilgili maddeleri gereği para ve hapis cezası uygulanacaktır.

- 1- Muhtarlıklar köy ilan tahtaları ve hoparlörler vb. duyuru araçları ile anız yakılmasının yasaklandığını vatandaşlara duyuracaklar, yasaklara uymayanlar hakkında gerekli

işlemlerin yapılmasını idari ve adli makamlardan talep edeceklerdir.

- 2- Anız yakma olaylarını duyduğu halde, bunu idari ve adli makamlara duyurmamayan muhtarlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Türk Ceza Kanununun 235. maddesine göre yasal işleme başvurulacaktır.
- 3- Muhtarlar ve diğer kamu görevlileri anız yakılan tarlaların durumunu duyum aldıktan sonra tutanakla tespit edip, idari ve adli mercilere sunacaklardır.

ELMA PAMUKLU BİTİ (*Eriosoma lanigerum*)

Mustafa KESKİN

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım Müdürlüğü

Kışlık formları çok koyu neftimsi yeşil, hemen hemen siyah görünüşüdür. Vücut uzunluğu yaklaşık 1 mm'dir. Kanatsız yazlık formları pembemsi, kırmızımsı kahverengi, karın bölgesinin uç tarafı daha koyu iplik gibi mum salgısı ile kaplıdır. Zararlı üzerindeki beyaz pamuklar, kendi salgıları olup onları koruyan bir çeşit maskedir. Zararlı, kışı ağaçların kabukları arasında, kök boğazı ve kalın köklerde tam olgunlaşmış dişi ya da çeşitli larva dönemlerinde geçirir. Genellikle Mayıs ayından itibaren yaşlı dallar ve genç sürgünlerde ilk koloniler görülür. Bu larvalar mumsu iplikler altında dır. Çoğalma döllemsizdir. Bir dişi 100 dolayında yavru ve yılda 10-12 döl verir.

Alınması Gereken Önlemler: Bu zararlıya karşı dayanıklı elma çeşitleri yetiştirmek gerekir. Bahçede budama, sürme gibi bakım işlemler yapılırken, ağaçların yaralanmamasına özen gösterilmelidir.

İlaçlı Mücadele Zamanı : Etkin parazitenme yoksa seçici ilaçlar kullanılarak, sadece zararlı ile bulaşık olan dallar ve gövdenin ilaçlanması daha uygundur. Mayıs ayından itibaren elma pamuklu biti kolonileri oluşunca ve bu koloniler % 10 oranında sürgünde saptanınca ilaçlama yapılır.

KULLANILABİLECEK İLAÇLAR :

<u>Etkili Madde</u>	<u>Ticari Ad Doz (100 l suya)</u>
Phosalone 30 g/l WP	Zolone PM 200 g
Phosalone 350 g/l EC	Zolone Liquid 200 ml
Diazinon,630 g/l EC	Huzudin 63 EM 75 ml
Diazinon,185 g/l EC	Bazinon 20 EM200 ml

MASTITİS

Süleyman DURMUŞ

Veteriner Hekim

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Meme dokusunun, süt yapan bezlerin, sütün depolanmasını veya dışarı çıkmasını sağlayan kanal ve boşlukların sebebi ne olursa olsun bütün hastalıklarına mastitis adı verilir. Koyun, keçi, bilhassa ineklerde önem taşır.

Sütün sağlam olarak elde edilmesi ve kullanılması meme sağlığının korunmasına bağlıdır. İnsanların dengeli beslenmesinde büyük önemi olan sağlıklı süt ancak sağlıklı memeden elde edilebilir. Bu nedenle meme sağlığının korunması hayvan sağlığının olduğu kadar insan ve toplum sağlığını da yakından ilgilendirir.

Değişik türden bir çok etken mastitise sebep olabilmektedir. Bunlar önem sırasına göre bakteriler, viruslar, mantarlar, mayalar, parazitler, irritasyona sebep olan organik ve kimyasal maddelerdir. Bütün bu sebepler meme dokusunda çeşitli bozukluklara yol açarak süt yapımını azalmasına veya tamamen durmasına, sütün yapı ve özelliklerinin bozulmasına sebep olur.

Mastitise neden olan bütün bu etkenlerin memeye girişi; meme başı deliğinden, meme üzerinde veya meme başı derisindeki yaralardan, vücudun herhangi bir yerindeki hastalığın kan ve lenf yoluyla memeye ulaşmasıyla olur.

Mikrobun memeye girmesi her zaman hastalık oluşturmayabilir. Mikrobun memeye girdikten sonra çabucak çoğalması meme dokusuna yayılması sonrada memede yangı yapması gerekir.

Meme başı kanalı mikropların memeye girişini önlemede çok önemli görevleri vardır. Büyük, sarkık, gevşek, sallantılı ve yere yakın memeler çoğu zaman meme başlarının yere değmesi ve yaralanmasına sebep olur. Meme başının çok küçük yapıda olması sağımın zor olmasına ve bir miktar sütün meme de kalmasına yol açar.

Normal süresinden daha fazla memede kalan süt mikropların kolayca üremesi için uygun ortamı oluşturur. Süt inekleri satın alırken bu husus dikkat edilmelidir. Meme ve meme başı yaraları mastitisin oluşmasının en önemli sebeplerindendir.

Yaraların şiddetine göre sütün memeden zor çıkması veya hiç çıkmaması yahut devamlı akması gibi durumlarla karşılaşılır. Sağım ile mastitis arasında çok yakın bir ilişki vardır. Büyük miktarlarda hayvan bulunduran işletmelerde

hastalığın az sayıda hayvan bulunan işletmelerden daha fazla görülmesinin nedeni sağımın yeterince dikkatli yapılamamasıdır.

Bütün hastalıklarda olduğu gibi mastitise yakalanmanın en önemli sebebi gerekli temizlik kurallarına uyulmamasıdır. Sağımda kullanılan malzemeler yanında ahır ve barınaklarda kullanılan malzemelerinde temiz olması hastalık açısından önemlidir.

Kirli, pis, ıslak, havasız ve rutubetli yerlerde beslenen süt hayvanlarında mastitis büyük bir problem olarak devam eder. Meme ve meme başları buldukları yer itibariyle sürekli yerle temas halinde olduklarından hayvanların yatıp kalktıkları yer ne kadar kuru ve temiz olursa memeler ve dolayısıyla hayvanlar o denli sağlıklı olur. Kirlenen ahır ve barınak zemininin sık sık temizlenmesi kirlenen altlıkların değiştirilip kuru altlık serilmesi gerekir.

Sağımın sabah ve akşam olmak üzere 12 saat ara ile günde iki defa yapılmalıdır. Sağımdan önce meme başları kaidelerine kadar irkiltici olmayan bir antiseptik solüsyonla iyice silinmelidir. Sağım bittikten sonra meme başı uygun antiseptik solüsyon içine 3-4 saniye daldırılmalıdır.

Memede meydana gelen kızarıklık şişlik vs ile sütte meydana gelen renk koku pıhtı gibi değişiklikler vakit geçirilmeden Veteriner Hekime başvurulmalıdır.

Hastalıkta geçen her süre memede tahribat artacağı gibi tedavisi de zorlaşmakta hatta imkansız hale gelmektedir. Süt yetiştiriciliği yapan işletmeler gizli seyreden mastitisleri de ortaya çıkarmak için sık sık sütlerini test ettirip hastalıklı olanları derhal tedavi yaptırmalıdır.

ÜLKEMİZ MANTARCILIĞININ SON DURUMU

Cengiz ÖZDEMİR

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

1970 yılından itibaren ülkemizde mantarcılık yaygınlaşmaya başlamıştır. Ancak mantarın bünyesinde %90 oranında su ihtiva etmesi ve yetiştirme ortamında belli oranda nem, sıcaklık ve havalandırma istemesi yetiştiriciliğinde büyük problemler oluşturmuştur. Bu sebepten dolayı 1970 yıllarında 80 ton olan üretim günümüzde ancak 20 bin ton civarındadır. Bu üretim miktarı diğer ülkeler ile mukayese edildiğinde çok cüzi miktarda kalmaktadır. Bundan dolayı ihracat yapma imkanı yoktur.

Türkiye’de Mantar Üreten İşletmelerin Yapısı

Türkiye’de 52 ilde mantar üretiminin yapıldığı saptanmıştır. Antalya, Denizli, İçel, Ankara, Adıyaman, Trabzon, Konya, Bursa, Osmaniye ilk on ili oluşturmuş bunu Kocaeli, Burdur, İzmir, Çorum, Çanakkale, Bolu, Yalova illeri izlemiştir. Diğer illerde işletme sayısının 7’den daha az olduğu saptanmıştır.

İşletme sayılarında fazla değişme olmadığı halde, üretim miktarında önemli sayılabilecek artışlar olmuştur. Bu artışın işletmelerdeki ölçek büyümesine bağlı olarak verim artışından kaynaklandığı söylenebilir. 500 m² alandan büyük işletmelerin oranı, 1991 yılında % 15.6, 1995 yılında % 8.8 iken bu oran 1999 yılında % 47.6 olmuştur. Modern ve karlı bir mantarcılık yapmak için en az 500 m² alana ihtiyaç vardır.

İşletme Büyüklüğü (m ² /işl)	Kompost Tüketimi (ton/işl)	Mantar Üretimi (ton/işl)	Verim (kg/ton komp)
1-100	19	4	201
101-250	33	7	216
251-500	45	10	221
501-1000	66	15	226
1001<	152	34	235

Mantarcılıkta bilgili ve yoğun iş gücüne ihtiyaç vardır. Ülkemizdeki mantar üretim tesisleri genel olarak aile işletmesi şeklindedir. Bu durum işletmelerin büyümesine ve gelişmesi için büyük engel teşkil etmektedir. Mutlak suretle bu sektörde iyi yetişmiş sigorta güvenceli işçiye büyük ihtiyaç duymaktadır. Çünkü çalıştırılan

elemanın devamlılık arz etmemesi işletmenin ürettiği mantarın hastalık ve zararlılara yakalanma riskini artırmakta ve mantar üretimini önemli miktarda düşürmektedir.

Mantar Üreticilerinin Genel Nitelikleri

Son yıllarda yapılan çalışmalar, mantar üretiminden sorumlu olan yöneticilerin % 46.5’inin ilkökul, %9.5’inin ortaokul, %33.5’inin lise, %10.5’inin de yüksekokulda öğrenimlerini tamamladıklarını ortaya koymuştur. Bu oranlar bize bu sektörde çalışan insanların diğer tarım istihdam kollarına nazaran tahsil oranı yükseklik olduğunu göstermektedir. İşletme yöneticilerinin yaşları, bölgelere göre farklılık göstermekle birlikte, 39-42 yıl arasında değişmektedir. Diğer tarımsal ürünlerde 48-52 yıl dır. Görüldüğü gibi genç nüfus mantarcılığa alaka göstermektedir.

Mantar üretim çalışmalarının yaklaşık 35 yıllık geçmişi olmasına rağmen ülkemizde üretimden sorumlularının deneyimleri ortalama 2-5 yıl arasında değişmektedir. 1999 yılında yapılan belirlemeye göre işletmelerin %79’u 1-5 yıllık, %18’i 6-10 yıllık ve %3’ü ancak 10 yılın üzerinde deneyime sahiptir. Bu bilgilerden yararlanarak üretimde süreklilik kazanan işletmelerin sayısının sınırlı olduğu ve yeni işletmelerin devreye girdiği veya el değiştirdiği söylenebilir. Bunun sebebi mantarcılık yapan kişilerin eğitim seviyesinin yüksek olmasından dolayı bu kişilerin kendilerine olan öz güvenlerinin yüksek olması ve teknik bilgi almadan veya bir ziraat mühendisi ile birlikte ortak çalışma yapmadan, yapılan işi basit görerek mantarcılığa girmektedirler. Sonuç olarak bu işletmeler uzun ömürlü olamamaktadır.

Mantar İşletmelerinin Kurulması

Üretim aşamasında ihtiyaç duyulacak materyallerin, enerjinin ve işgücünün kolaylıkla sağlanacağı alanlara öncelik verilmelidir. Diğer yandan üretim aşamasında çevreye yayılacak kokular ve yaratılacak kirlilik dikkate alınmalıdır. Bu konuda mevcut yasalara uyum göz önünde tutulmalıdır.

Mantar üretiminin kapalı alanlarda gerçekleştirilmesi nedeniyle yer seçimi önemli gibi görünmese de, karlı bir üretim için hammadde sağlama, enerji, su, işgücü, ulaşım kolaylığı yanında arazinin topografik yapısı, yörenin sıcaklık değişimi, rüzgarın yönü gibi birçok iklim faktörleri incelenmelidir.

Yetiştirme odalarında taban alan tümüyle kullanılamamaktadır. Oda içi ısıtma-soğutma ve havalandırma sistemleri ile geçiş yolları nedeniyle toplam alan küçülmektedir. Genellikle taban alanın %65-75 oranında kullanılmaktadır.

Yetiştirme odalarında ekiliş alanlarını belirleyen faktörlerden birisi de ranza sayısıdır. Ranza sayısının belirlenmesi, odaların yüksekliğine, işgücünden ya da makina gücünden yararlanma durumuna bağlıdır. Genelde modern işletmelerde 5 kat, aile tipi işletmelerde 1-3 kat ranzalar daha yaygındır.

Mantarcılığa ilk başlayacak kişilerin mutlak suretle 1-2 yıl hazır kompost temin ederek işi öğrenme ve bazı aksaklıkların ve hataların işin başında önlenmesi bakımından önem arz etmektedir.

Mantarcılığın Gelişimini Engelleyen Faktörler

Mantar üretimini kısıtlayan başlıca faktörler içerisinde hastalıklarla ilgili sorunların geldiği belirtilmektedir (Damgacı ve ark.1994). İşletmelerin % 90.8'i hasat döneminde, %6.0'sı kuluçka döneminde ve % 3.2'si topraklı dönemde hastalıklarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

- İşletmede ihtiyaç duyulan tesislerin ilk yatırım masraflarının yüksekliği
- Üreticilerin kaynak eksikliği
- Sermayenin devir sayısının diğer sektörlerdeki göre az olması
- Yetiştirme tekniklerinin iyi bilinmemesi ya da yeterince uygulanamaması
- Üretimde girdi sağlayan ve pazarlamada etkin olan kuruluşların ülke genelinde yaygın bulunmaması
- Yetersiz bilgi akışı
- Kredilendirme
- Çevresel sorunlar

Mantar Üretimini Teşvik Eden Faktörler

- Kültür mantarının beslenmedeki önemi
- Yetiştirme döneminin diğer tarımsal ürünlere göre kısa olması
- İşletmenin kapalı alanlarından ve yan ürünlerinden yararlanma
- Birim alandan daha fazla yararlanılması ve geniş tarım arazilerine gerek duyulmaması
- Kontrollü koşullarda üretildiğinden doğal koşullardan daha az etkilenmesi
- Toplumun tüketim alışkanlıklarına bağlı olarak iç ve dış tüketicinin yaygın olması
- İşletmeye devamlı nakit akışı sağlaması
- İstihdam yaratması

Mantar üretimi yapacak müteşebbislerin mutlak suretle bilgi + sermaye + iş gücü + yerin konumu dikkate aldıklarında başarılı olacaklarına gönülden inanıyorum.

Kaynaklar

- Aksu, Ş., S.E. Işık, S. Erkal, 1996. Türkiye'de Kültür Mantarcılığının Gelişimi ve Mantar İşletmelerinin Genel Özellikleri, Türkiye 5. Yemeklik Mantar Kongresi, s. 1-14, Yalova.
- Anonim, 1994. İhracat-İthalat Bilgisayar Kayıtları(1994 -1998) İstanbul Ticaret Odası.
- Anonim, 1998. FAO Kayıtları, Web sayfası (www.fao.org) (1994-1998)
- Damgacı, E. ve ark., 1994. Marmara Bölgesinde Kültür Mantarlarında Zarar yapan Örümcek Ağrı Hastalığına Karşı Mücadele İmkanlarının Saptanması Üzerinde Araştırmalar, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Yayın No 29. Yalova
- Erkal, İ., 1992. Dünyada ve Türkiye'de Kültür Mantarcılığının Durumu Türkiye 4. Yemeklik Mantar Kongresi ,Cilt I. Yalova.
- Işık, S.E., Ş.Aksu, E.Damgacı, C.Ergun, S.Erkal,1997. Mantar Yetiştiriciliği, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Yayın No,75. Yalova.
- Şimşek, A., 1988. Türkiye'de Mantar İşletmelerinin Yapısal Durumları, Sorunları ve Bunların Çözümlemesinde Gerekli Tarımsal Yayım Çalışmalarının Belirlenmesine İlişkin Bir Araştırma, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, (Sonuç Raporu), Yalova.

**Sular yükselince, balıklar karıncaları yer.
Sular çekilince de karıncalar balıkları yer.
Kimse bugünkü üstünlüğüne
ve gücüne güvenmemelidir.
Çünkü kimin kimi yiyeceğine
"suyun akışı" karar verir.**

BODUR ELMA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dr. Servnaz BOLAT

Ziraat Yük. Mühendisi

Güçer KAFA

Ziraat Yük. Mühendisi

Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Erdemli/Mersin

Giriş

Dünya üzerinde yetiştirilen meyve türlerinin sayısı 138'i bulmaktadır. Büyük iklim değişikliği ile bir kıta manzarası gösteren Türkiye'de yetişen meyve türlerinin sayısı ise 75'in üzerindedir. Ülkemizde görülen bu büyük tür zenginliği yanında yine büyük bir çeşit bolluğu da mevcuttur. Bu çeşit bolluğu, anavatanı Türkiye olan meyvelerin binlerce yıllık gelişme periyotlarında tabii melezlemeler ve seleksiyonlar sonucu ortaya çıkmış, buna ilaveten diğer ülkelerden getirilen çeşitlerinde üretim materyaline katılmaları ile daha da zenginleşmiştir. Böylece elmalarda çeşit sayısı 500'ü, armutlarda 600'ü, eriklerde 200'ü aşmıştır.

Elmanın (*Malus communis*) anavatanının Anadolu'yu da içine alan Güney Kafkaslar olduğu sanılmaktadır. Dünya üzerindeki çeşit sayısı 6.500'ü aşan yazlık, güzlük ve kışlık çeşitleri ile ve gelişen depolama teknikleri sayesinde her mevsim taze olarak bulunabilen elmanın içerdiği besin maddelerinden dolayı insan beslenmesinde önemli bir yeri vardır. Mineral maddelerce zengin olan elma A, B, C gibi önemli vitaminleri de bünyesinde barındırmaktadır.

İklim İstekleri

Elma ılıman, özellikle de soğuk ılıman iklim meyvesidir. Yetiştiriciliği ülkemiz genelinde yapılmakla birlikte en uygun yetiştirilme alanları, yabasının yayılma alanlarına paralel olarak Kuzey Anadolu'da bulunmaktadır. Elma ağacı kış soğuklarına çok iyi dayanır. Kış dinlenme periyodunda ağacı (-35)-(-40)°C'a, çiçekleri (-2.2)-(-2.3)°C'a, küçük meyveler (-1.1)-(-2.2)°C'a kadar dayanabilir. Düşük sıcaklıklara dayanıklılık yönünden çeşitler arasında farklılıklar vardır. Elma kış dinlenmesine en fazla ihtiyaç duyan meyvelerden birisi olmakla birlikte (2300-3600 saat), bu ihtiyaç çeşitten çeşide değişmektedir, özellikle yazlık elma çeşitlerinde soğuklama ihtiyacı çok düşüktür (400-600 saat civarında). Yetersiz soğuklama sonucu çiçeklerin bir kısmı ölürken, geriye kalanlar normale göre geç ve düzensiz çiçek açar. Çok yüksek yaz sıcaklıklarında elmanın gelişmesi yavaşlar ve durur.

Toprak İstekleri

Elma hemen her tipteki toprakta yetişmekle birlikte, en güzel gelişmeyi içerisinde normal kireci ve yeteri kadar humusu bulunan tınlı, tınlı kumlu veya kumlu tınlı ve pH sı 6.0-6.5 olan topraklarda göstermektedir. Elma ağaçları durgun kalmamak şartı ile su taşkınlarına dayanabilir, ancak köklerin su içinde kalmaması ve sağlıklı gelişebilmesi için drenaj yapılmalıdır. Çok kireçli topraklarda demir alımının engellenmesi nedeni ile kloroz görülebilir. Elma bahçesi kurulmadan önce toprak tahlili yapılmalı, kireç, tuz problemi olan, toprak kalınlığı az ve taban suyu seviyesi yüksek yerlerde bahçe kurulmamalıdır.

Elma Anaçları

Elma fidanı yetiştiriciliğinde tohum anaçları yani çöğürler veya vegetatif anaçlar kullanılır. Modern yetiştiricilikte çok büyük ağaçlar oluşturan çöğür anaçlarının yerine, bodur veya yarı bodur gelişme gösteren vegetatif anaçlar kullanılmaktadır.

Çok bodur anaçlar : M8, M9, M27

Bodur anaçlar : M26,

Yarı bodur anaçlar : M7, MM106

Kuvvetli anaçlar : M2, MM111, MM104

Çok kuvvetli anaçlar: M16, MM109, M25

Ülkemizde modern elma bahçesi tesis edilirken genellikle, MM106 yarı bodur ve M9 bodur anaçlara aşılı çeşitler kullanılmaktadır.

M9: Ağaçları zayıf gelişir. Kök sistemi zayıf olduğu için, dikiminden itibaren ömür boyu desteğe ihtiyaç duyar. Boyu 270 cm'yi geçmez, dikiminin 2. yılından itibaren meyve verir. Dikim aralığı 3.5x0.9 m, 3.5x1.00 m, 3.5x1.5 m veya 4x1 m olabilir. M9 anacı ile kurulan bahçede 3.5x1 m dikim aralığında 285 ağaç/da dikilmektedir. Bu sayı dikim mesafesi 3.5x1.5 m olduğunda 190 ad/da, 4x1 m olduğunda ise 250 ad/da'dır.

MM106: Yarı bodur gelişen ağaçlar oluşturur. Kök sistemi kuvvetli olduğu için desteğe ihtiyaç duymaz. Dikiminin 3.yılından itibaren önemli ölçüde meyveye yatarlar. Dikim aralığı 4x4m, 4x3,5 m olabilir. Dikim aralığı 4x4 m ise dikilecek fidan sayısı 60 ad/da, 4x3.5 m ise 70 ad/da dır.

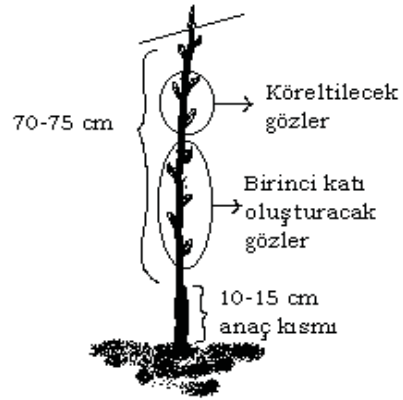
Bahçe Tesisi

Modern meyvecilikte kârlılığını artırmak; birim alandan yüksek verim elde edilmesinin yanı sıra, sulama, gübreleme, hasat, budama, hastalık ve zararlılarla mücadele gibi bakım işlerinin daha ucuza yapılmasına bağlıdır. Ülkemizde de bu sebeple son yıllarda bodur elma yetiştiriciliği hızla

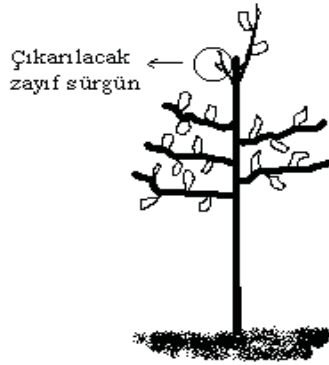
yaygınlaşmaktadır. Bodur elma yetiştiriciliğinde, sık dikim nedeniyle birim alanda daha fazla sayıda ağaç bulunmakta ve dolayısıyla birim alandan daha fazla ürün alınmaktadır. Ayrıca ağaçlar daha erken yaşta meyveye yatar. Budama, seyreltme, gübreleme, sulama vb gibi bahçe bakım işlemleri daha kolay ve ekonomik olarak yapılır. Hastalık ve zararlılarla daha ucuz ve etkili biçimde mücadele edilir. Hasat kolaylığı nedeniyle daha az iş gücü gerekir. Meyve iriliği ve renk yönünden daha kaliteli ve bir örnek ürün elde edilir.

Bahçe tesisi için, yukarıda da belirtildiği gibi uygun iklim ve toprak şartlarına haiz araziler seçilmelidir. Bahçe kuruluşu için gerekli toprak hazırlıkları yapıldıktan sonra fidanların dikim yerleri belirlenir. Bodur elma yetiştiriciliğinde; ağaçların yıkılmasını önlemek, dalları eğmek ve meyve yükünü taşımak amacıyla her ağaca bir direk veya telli terbiye sistemi gereklidir. Bu amaç için sanayi borusu, ağaç direk veya beton direkler kullanılabilir. Direk dikimi fidan dikiminden önce yapılır ise çok daha iyi olur. Bahçe kurulacak yerde dolu riski ve güneş yanıklığı sorunuyla karşılaşma ihtimali var ise; bahçeyi gölgeleyecek ve dolu zararından koruyacak, özel olarak dokunmuş ince ağ örtülerin kullanılması gereklidir. Bahçe tesis edilirken bu hususta göz önünde bulundurularak örtüyü taşıyacak sistemin de kurulması gereklidir. Dikim yeri belirlemede dikim tahtası kullanılır. Fidan dikimi genel olarak sonbaharda yaprak dökümü ile ilkbaharda ağaçlara su yürütmesine kadar geçen zamanda yapılır. En uygun dikim dönemi; kışı ılık geçen yerlerde sonbahar, kışı sert geçen yerlerde ise ilkbahardır. Fidanlar iklim ve toprak şartlarının müsait olduğu durumlarda ağaca su yürümeden önce dikilmelidir. Kışı çok sert olmayan kurak yerlerde sonbahar dikimi daha iyi sonuç verir. Bunun nedeni sonbaharda dikilen fidanların kış yağışları ve toprak ısısının uygun olduğu günlerde kök gelişmesine başlamasıdır. Dikimi yapılacak fidanların dikim anına kadar köklerinin su kaybetmemesi için açıkta bırakılmamasına özellikle dikkat edilmelidir. Dikimden önce fidanlarda kök tıraşı yapılır; yaralı, kurumuş ve fazla uzun kökleri temizlenir ve topraktaki hastalık ve zararlılara karşı uygun ilaçlarla muameleye tabi tutularak dikim yapılır.

Dikilen fidanlarda aşu noktasından 70-75 cm yukarıdan iyi bir göz üzerinden kesim yapılır. Gözler 1-2 cm sürünce en tepedeki iki göz lider dal olması için bırakılır. Diğer 3, 4, 5 ve 6. göz koparılır.

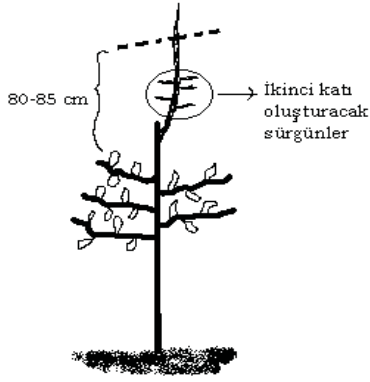

Böylece koparılan gözlerin altındaki diğer gözlerden geniş açılı dallar elde edilir. İkinci yıl lider olması için bırakılan gözlerden çıkan sürgünler 15-20 cm olunca dik ve güçlü gelişen biri lider olur, diğer sürgün kesilir. Böylece liderden 10-15 cm uzakta değişik yönlerde geniş açılı ile çıkan 5 ila 7 dal elde edilir.

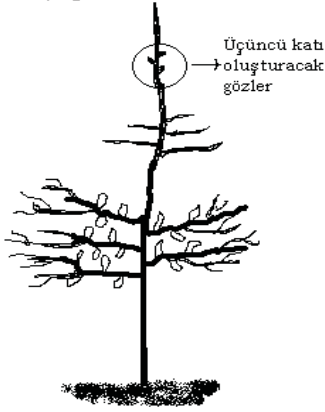

Şekil budamasında ağacın tacını oluşturmak üzere seçilen dallar haricinde gelişen sürgünler yaz periyodunda temizlenmelidir. Bir sonraki yıl en az 85 cm uzunluğunda büyümüş bir lider ve değişik yönlerde geniş açılı ile çıkmış 40-60 cm uzunluğunda ortalama 5-7 dalı olan bir ağaç elde edilmiş olacaktır. Lider en üstteki daldan 85 cm mesafeden bir önceki yılda olduğu gibi kesilir. Kesim yerinin altından 15-20 gün sonra süren sürgünler 2 cm olunca birinci yılda olduğu gibi kesilerek 2. kat dalları oluşturulur. 2. katta geniş açılı ile çıkan 3-5 yeni dalmız olur. Bu dalların açılıları kürdan, mandal veya ipe bağlanmak suretiyle genişletilerek dikine büyümesi engellenir ve meyveye yatırılır. Böylece 1. katta 5-7 ana dal ve ana dallarda meyve gözleri oluşturulur. Bu kattan 70-75 cm yukarıda 3-5 ana dal ve 2. kattan itibaren yaklaşık 80 cm büyümüş bir lider elde edilir. Böylece ağaç piramit şeklinde terbiye edilir.

Ağaç uyanmadan önce 2. kattaki en üstteki daldan 70-75 cm kadar yukarıda bir göz üzerinden tepe kesimi yapılır. 3.kat oluşturulurken;önceki iki yılda yapılan işlemler tekrarlanır.

Daha sonraki yıllarda üst üste gelecek güneş ışığını engelleyen dallar kaldırılır. Gereğinden fazla uzayan dallar bir meyve gözünden veya yan daldan kısaltılır.

Tozlanma

Elma ağacının verimi genetik, çevresel ve fizyolojik faktörlere bağlıdır. İyi bir meyve tutumu yeterli tozlanma gerçekleştiği zaman mümkündür. Elmanın kesinlikle tozlayıcı (baba) çeşide ihtiyacı vardır. Bu sebeple birbirini tozlayabilen en az iki çeşitle bahçe kurulmalı, bahçedeki ağaçların en az %20'si baba çeşide ait olmalıdır. Tozlayıcı böceklerin varlığı da verimi olumlu etkilemektedir. İyi bir tozlaşma için 3 dekara 1 arı kolonisi bulundurulmalıdır.

Sulama ve Gübreleme

Sulama, bodur elma yetiştiriciliğinde verim ve kaliteyi arttıran en önemli faktörlerden biridir. Bodur elma yetiştiriciliğinde verilecek suyun kalitesi yanında miktarı ve sulama zamanını iyi belirlemek gerekir. Modern elma bahçesi tesisinde mini yağmurlama veya damla sulama sistemleri

kurularak, suyu doğru zamanda, gerektiği kadar vermek mümkün olmaktadır. Ayrıca yapılacak yaprak-toprak analizlerine göre ihtiyaç duyulan gübreler damla sulama suyu ile verilebilir.

Hastalık ve Zararlılarla Mücadele

Elma yetiştiriciliğinde sorun olan başlıca hastalıklar Karaleke, Külleme, Dal kanserleri; zararlılar ise, özellikle Elma İç Kurdu, Göz Kurdu ve Kırmızı Örümcektir. Bölgelerin iklimine bağlı olarak farklı zamanlarda farklı hastalık ve zararlılar etkili olabilir. Elma bahçesinde hastalık zararlılara karşı gerekli mücadele yapılmalıdır.

Seyreltme

Bodur elma yetiştiriciliğinde asıl amaç, birim alandan daha az masrafla daha fazla kaliteli ürün elde edebilmektedir. Çok fazla meyve tutan bir ağacın meyveleri ufak ve kalitesiz olacaktır. Bu nedenle seyreltme şart olmaktadır. Pratikte haziran dökümlerinden sonra yaklaşık olarak dal üzerinde 10 cm'ye bir meyve düşecek şekilde elle seyreltme yapılmalıdır. Böylece arzulanan verim ve kaliteye ulaşmak mümkün olabilir.

Hasat

Hasat zamanı çeşitlere göre farklılık göstermektedir. Aynı tarihte çiçek açan farklı çeşitlerin olgunlaşma zamanları farklı olabildiğinden her çeşit ayrı değerlendirilmeli, olgunlaşan çeşitler hemen hasat edilmelidir. Elma hasat zamanını belirlemede kullanılan kriterlerin bazıları, tam çiçeklenmeden olgunluğa kadar geçen gün sayısı, meyve etinin sertliği, meyve kabuğunun rengi ve meyvelerin daldan kopma durumudur. Genelde yazlık elma çeşitleri ağaç üstünde yeme olumuna ulaşırlar ve hemen toplanmaları gerekir. Yazlık elmalarda ağaç üzerindeki meyvelerin olgunlaşma periyodu dağılım gösterdiği için, üç defada hasat edilmeleri gereklidir. Kışlık elmalarda ağaç olumu ile yeme olumu arasında belli bir zaman aralığı vardır. Hasat edilen meyveler hemen tüketime sunulacaksa yeme olumunu beklemek gerekir. Depolanacaksa ağaç olumuna geldiğinde hasat edilerek depolarda muhafaza alınmalıdır.

Kaynaklar

- Bolat, S., 1991. Konya İlinde Kaliteli Yazlık Elma Tiplerinin Seleksiyon Yoluyla İslahı Üzerinde Bir Araştırma, A.Ü. Fen Bil. Ens. Doktora Tezi. ERZURUM.
- Özbek, S., 1978. Özel Meyvecilik, Ç.Ü. Zir. Fak.Yayın No.128, Ders Kitabı:11 Adana.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI 2004 YILI DESTEKLEMELERİ

10 Mayıs 2000 tarih ve 24045 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2000/467 sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının Uygulama Esasları Tebliğine (Tebliğ No: 2004/13) göre İlimizde yetiştiricilere hayvancılık alanında desteklemeler yapılmaktadır.

HAYVANCILIK DESTEKLEMELERİ

Gebe düve alımlarına ilişkin desteklemeler

1. Yurt içinde çiftçi veya TİGEM’ce yetiştirilen ve Bakanlıkça veya Bakanlıkça yetki verilmiş kurumlarca damızlık belgesi veya saf ırk sertifikası verilmiş damızlık gebe düveleri gerek peşin gerekse kredili satın alanlardan,

2. Desteklemeden yararlanacak hayvan, genç, damızlık veya saf ırk sertifikasına sahip olacak, **asgari 15 ay, azami 27 ay yaşta, aynı ırk boğa ile tohumlanmış ve ilk yavrusuna en az 3 ay gebe olarak satın alınmalı,**

3. **Gebe düve desteğinden yararlanmak isteyenler satın alma tarihinden itibaren 3 ay (90 gün) içerisinde İl / İlçe Müdürlüklerine başvuruda bulunacaklardır.** Eksik belgeli başvurular kabul edilmeyecektir. Başvuruda dilekçe, satış belgesi ile damızlık belgesi veya saf ırk sertifikası istenecektir. 90 günlük süre konusu Tarımsal Kalkınma Kooperatifi için de geçerlidir.

Soy kütüğü ve ön soy kütüğüne usulüne uygun olarak kayıtları yapılmış hayvanlara **damızlık belgesi ve saf ırk sertifikası, “Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği” tarafından** verilecektir.

4. Tarımsal kalkınma kooperatiflerinin ortaklar mülkiyetinde yönettiği damızlık süt ve süt sığırcılığı projeleri hariç, kişi veya kuruluşlar **en fazla 500 baş damızlık gebe düve için desteklemeden yararlandırılır.**

5-. Damızlık belgeli kültür ırkı gebe düve alan yetiştiricilere **400.000.000 TL/baş,** saf ırk sertifikalı kültür ırkı gebe düve alan yetiştiricilere **200.000.000 TL/baş,** destekleme ödemesi yapılır.

Anne, baba ve çocukları ile kardeşler arası gebe düve alımlarında destekleme ödemeleri yapılmaz.

Suni Tohumlamalara İlişkin Desteklemeler

Suni tohumlama yaptıran yetiştiricilere, suni tohumlama yapan Bakanlık İl Müdürlüklerinin suni tohumlama izni almış gerçek ve tüzel kişiler ile kuruluşlar tarafından düzenlenen fatura veya suni tohumlama belgesi ile İl/İlçe Müdürlüğüne

başvurur. İl/İlçe Müdürlüğünün hazırlayacağı suni tohumlama desteği hak ediş belgesine istinaden ödemeler yapılır. Kalkınmada öncelikli İllerde veya soykütüğüne kayıtlı işletmesi olup ineklerine suni tohumlama yaptıran yetiştiricilere **15.000.000 TL/baş,** diğer illerde ineklerine suni tohumlama yaptıran yetiştiricilere **7.500.000 TL/baş,** destekleme ödemesi yapılır.

Suni Tohumlama Ekiplerine Desteklemeler

1. Yeni kurulacak sun’i tohumlama ekiplerinin desteklemeleri, Bakanlık veya İl Müdürlüklerinden sun’i tohumlama izni almış gerçek veya tüzel kişilere, **teknisyen termosu, sıvı azot kabı, suni tohumlama sandığı, dekanjelatör (ısıtıcı), pistole, payet pensi, makas** gibi demirbaş malzemelerin tümünün veya bir kısmının alınması halinde, bedellerinin her yıl Ocak ayı içerisinde Bakanlıkça belirlenecek değer üzerinden kalkınmada öncelikli illerde **%50’si,** diğer illerde **%25’i** destekleme olarak ödenir.

2. Destekleme başvurusu, fatura tarihinden itibaren **30 gün** içerisinde yapılır ve malzemelerin 5 yıl süre ile başka bir şahıs veya kuruluşa satışı mümkün değildir.

3. Desteklemelerden yararlananlardan **asgari 5 yıl süre** suni tohumlama faaliyeti yapacağına dair taahhütname ve faturalar alınır.

4. Kalkınmada öncelikli İllerde yeni suni tohumlama ekibi kuracak gerçek veya tüzel kişilere **2.250.000.000TL** diğer illerde ise yeni suni tohumlama ekibi kuracaklara **1.125.000.000 TL** destekleme ödemeleri yapılır.

Suni Tohumlama Sonucu Doğan Buzağılara Desteklemeler

1. Soykütüğü veya önsoykütüğü sisteminde kayıtlı yetiştiricilerin, sistemde kayıtlı saf ırkı veya melezi hayvanlarından aynı ırktan boğanın sperması ile yapılan suni tohumlama sonucu 02.05.2003 tarihinden sonra doğan buzağılar ile yerli ırk ve melezi hayvanlarından yine 02.05.2003 tarihinden sonra doğan buzağılar desteklemelerden yararlandırılır.

2. Desteklemeden her buzağı bir kez faydalandırılır. Hayvancılık Desteklemeleri her yıl Bakanlık tarafından Ocak ayı içerisinde belirlenir.

3. Soykütüğüne kayıtlı hayvanlardan sun’i tohumlama sonucu doğan buzağılara **60.000.000 TL/baş,**

4. Önsoykütüğüne kayıtlı hayvanlardan sun’i tohumlama sonucu doğan buzağılara **30.000.000 TL/baş** destekleme ödemeleri yapılır.

Destekleme ödemeleri “Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği” aracılığı ile yapılacaktır. Tarım İl Müdürlüğünce yapılan tespit listeleri birlik tarafından onaylanacak; destekleme talebi için birliğe müracaat eden Suni Tohumlama Uygulama Belgesi veya İl Müdürlüğünce kabul edilen uygulama listeleri ile birlikte İl Müdürlüğüne geri gönderilecektir. İl Müdürlüklerince gerekli kontrol ve incelemeler yapıldıktan sonra ödemesi uygun görülenlerin, il bazındaki toplu listeler T.C. Ziraat Bankası İl Şubesine gönderilecek ve İl genelindeki tüm hakkeşiler Birlik hesabına yatırılmış olacaktır. **Çiftçiler hakkeşilerini Birlikten tahsil edecektir.**

Bu konuda yapılacak iş ve işlemlerle ilgili **Proje ve İstatistik Şubesine** başvurulabilir.

YEM BİTKİLERİ DESTEKLEMESİ

Bakanlığımız hayvancılıkta önemli bir gider kalemini oluşturan besleme giderlerinin bir bölümünün işletmelerin kendi imkanlarıyla karşılamasını teşvik amacıyla **Yem Bitkileri ekilişlerini karşılıksız olarak desteklemektedir.**

Bu amaçla nakliye, ilaç ve gübre bedelleri hariç çok yıllık yem bitkileri ekilişlerinde (yonca, korunga, yapay mera tesisi) birinci yıl yatırım giderleri ve uygun görülen işletme giderlerinin %35'i, ekiliş alanları ile uyumlu alet ve makine alımı giderlerinin %30'u; tek yıllık yem bitkilerinde (fiğ, macar fiği, silajlık mısır, sorgum türleri, hayvan pancarı, yem şalgamı, tritikale, tritikale+fiğ karışımı, tritikale+macar fiği karışımı) ise uygun görülen işletme giderlerinin % 20'si doğrudan üreticilere ödenecektir.

Uyulması Gereken Kurallar

1- **Çok yıllık yem bitkilerinden (Yonca, Korunga vb) ekilişlerinde en az 5 da en çok 5000 da alanda ekili olacak ve 5 (beş) yıl Müdürlüğümüzce takip edilecektir .**

2- **Tek yıllık yem bitkilerinde (Fiğ, Macar Fiği, Silajlık Mısır, Sorgun, Hayvan Pancarı, Yem Şalgamı, Triticale, Triticale ile Fiğ karışımı, Triticale ile Macar Fiği karışımı vb) en az 5 da en fazla 5000 da. alanda ekili olacaktır.**

3- **Müracaat eden üreticinin 5 da. Ekilişinin olması gerekmektedir.**

4- **Destekleme sadece kuru ot içindir.** Dane üretimleri destekleme dışındadır.

5- **Sertifikalı veya Kontrol edilmiş tohumluk kullanılacak,** kullanılmadığı takdirde tohumluk bedeli destekleme kapsamına alınmayacaktır .

6- **‘Çiftçi Kayıt Sistemi’ ne kayıtlı olmayan üreticiler Yem Bitkileri Desteklemesinden faydalanamaz.**

7- **Fiğ ve Macar Fiğinin arpa yulaf ve çavdarla karışımlarında oran 1/3 olacaktır.** (2 ölçü Fiğ veya Macar fiği 1 ölçü Arpa ,Yulaf veya Çavdarla karıştırılıp ekilecektir.)

8- Fiğ, Macar fiği, Triticale ekilişlerinde **Kasım ayı sonuna kadar,** Yonca ve Korunga kışlık ekilişlerinde **Kasım sonu, yazlık ekilişte Mayıs sonuna kadar,** Hayvan Pancarı ve Yem Şalgamı ekilişinde **Mayıs sonu,** Silajlık Mısır ve Sorgum ekilişlerinde **15 Temmuz kadar** müracaat edilmesi gerekmektedir .

9- Tüm bilgi ve belgelerin doğruluğundan bilgi ve belge sahibi ile onaylayan kişi ve kuruluşlar doğrudan sorumludur.

10- Haksız ödendiği tespit edilen veya iptal edilen Destekleme Ödemeleri ile ilgili alacaklar ödemenin yapıldığı tarih itibarı ile 6183 sayılı Amme Alacakları 'nın tahsil usulü hakkında kanun hükümlerine göre ilgiliden veya ilgililerden tahsil edilmek üzere ilgili Vergi Dairelerine intikal ettirilecektir.

2004 yılı destekleme fiyatları (TL/da)

Fiğ	: 16.500.000.-TL
Yonca	: 35.000.000.-TL
Korunga	: 28.875.000.-TL
Silajlık Mısır	: 28.000.000.-TL
Sudan Otu	: 23.000.000.-TL
Hayvan Pancarı	: 25.200.000.-TL
Triticale	: 16.500.000.-TL

İstenecek Belgeler

1. T.C. Numarasını gösterir belge fotokopisi,
2. Vergi Numarasını gösterir belge fotokopisi,
3. Tapu Sicil Müdürlüğünce onaylı tapu sureti,
4. Çiftçi Belgesi,
5. Taahhütname için **5.950.000 TL** damga pulu.
6. Tapular hisseli ise hissedarlarının rızasını gösterir muvafakatname

Ayrıca İlimizde **“Çayır Mer’a ve Yem Bitkileri Hizmetlerini Geliştirme Birliği”**nın kurulması faaliyetlerine başlanmıştır. Birliğin kuruluşunda ve devamında ilgili üreticilerimizin bu birliğe üye olarak kendi yerlerini alması; ilerde desteklemelerin ve diğer avantajların bu birlik aracılığıyla yapılacak olması nedeniyle mağdur olmamaları açısından önem arz etmektedir.

Birlik kuruluşu ve Yem Bitkileri Desteklemesi ile ilgili çalışmalar Müdürlüğümüz **Destekleme Şubesinde** yürütülmektedir.

ANA ARIYA İLİŞKİN DESTEKLEMELER

Bakanlıkça üretim izni verilmiş işletmelerden o yıla ait üretim sezonu boyunca Ana Arı satın alarak kullanan üreticilere Ana Arı başına 2004 yılı için **5.000.000. TL** doğrudan, **Arı Yetiştiricileri Birliği Üyesi** olması halinde **10.000.000 TL** Birlik kanalıyla destekleme ödemesi yapılır.

Ana arı destekleme ödemesinden yaralanmak isteyen üretici, İl/İlçe Müdürlüklerine ekinde ana arı satışını belgeleyen satıcı kişi yada kuruluşça düzenlenmiş fatura veya müstahsil makbuzu bulunan bir dilekçe ile başvuruda bulunur.

Destekleme ödemesine konu olacak ana arı sayısı, o yıla ait üretim sezonunda koloni başına bir adedi, koloni varlığı ne olursa olsun işletme başına 300 adedi geçemez

Bu konudaki uygulama İl Müdürlüğümüz **Çiftçi Eğitim ve Yayım Şubesinde** yürütülmekte olduğundan detaylı bilgi için konuyla ilgili müracaatların bu birime yapılması gerekmektedir.

SÜTE İLİŞKİN DESTEKLEMELER

Çift Cidarlı Kazana, Pastörizatör veya UHT sistemine sahip, süt ürünleri imal eden süt işletme tesislerine süt satan süt üreticilerine, **beher litre süt için 20.000 TL. süt desteklemesi ödenecektir.** Süt işleme tesislerine süt satan **soy kütüğüne kayıtlı işletmelere** (ön soy kütüğü sistemine dahil işletmeler hariç) ise **beher litre süt için 40.000 TL. süt teşvik primumu ödenecektir.**

Bu konuda yapılacak iş ve işlemlerle ilgili **Proje ve İstatistik Şubesine** başvurulabilir.

SU ÜRÜNLERİNE AİT DESTEKLEMELER

Su Ürünleri Yetiştiricilik Belgesine sahip olan Alabalık, Çipura, Levrek yetiştiricilerinin yararlanacağı bu desteklemeler; **2004 yılı için Çipura, Levrek ve Alabalık için 400.000 TL/kg olarak uygulanacaktır.**

Su ürünleri desteklemeleri; taze, soğutulmuş, dondurulmuş olarak tüketilmek veya işlenmek amacıyla satışa sunulan, Çipura, Levrek ve Alabalık için uygulanacaktır. Su Ürünleri Entegre tesislerinin kendi üretimleri olan ürünlerde destekleme kapsamındadır.

Bu konuda yapılacak iş ve işlemlerle ilgili **Proje ve İstatistik Şubesine** başvurulabilir.

**Sağlıklı ve Bol Ürün İçin
Sertifikalı Fidan
Kullanınız...**

ALTERNATİF ÜRÜN PROJESİ

“Fındık Üretiminin Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi ile Fındık yerine Alternatif Ürün Yetiştirmeyi Tercih Eden Üreticilerin Desteklenmesine ve Bu Üreticilere Teknik Yardım Sağlanmasına Dair Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik” doğrultusunda 2003 yılında müracaat eden ve fındık sökümü yapan 205 üreticiye 2911.773 dekar söküm ödemesi için 189.265.245 ABD DOLARI ödenmiştir. Fındık sökümü yapan üreticilerin arazilerinde Girdi-Bakım-Hasat ödemesi (dönüme 135 ABD DOLARI) işlemlerine başlanmıştır.

Projeye başvuru süresinin uzun olması, yazlık ekilişler için başvuran üreticilere yapılacak ödemelerinin gecikmemesi amacıyla, 2004 yılına ait müracaatlar iki farklı dönemde ön denetime tabi tutulacaktır.

Müracaat Tarihleri

- 1. Dönem Müracaatlar : 20. 05. 2004**
- 2. Dönem Müracaatlar : 17. 09. 2004**

tarihine kadar yapılacaktır. 2844 Sayılı Fındık Üretiminin Planlanması ve Dikimi Alanlarının Belirlenmesi Hakkındaki kanun ve 2003/5495 sayılı yönetmelik doğrultusunda fındık üretimine izin verilen alanlar dışında kalan alanlarda fındık dikimine engel olmak gerekmektedir.

Fındık dikimi Çarşamba, Terme, Salıpazarı, Ayvacık ilçelerinde %6 meyilin üzerindeki 3. sınıf tarım arazileri ile 750 m yükseklikteki yerlerde fındık dikimi serbest bırakılmıştır. Diğer ilçelerimizde (Alaçam, Bafra, 19Mayıs, Tekkeköy, Merkez, Asarcık, Yakakent, Vezirköprü, Ladik, Kavak, Havza) ise her ne surette olursa olsun fındık bahçesi tesisi yasaklanmıştır. İzin almadan yenilenen veya yeni kurulan fındık bahçelerinin kurulmasına engel olunacak ve aksi hareket edenler hakkında kanuni işlemler yapılacaktır.

**Duvarı aşamıyorsan,
bir kapı aç!...**

YAĞ ve İNSAN SAĞLIĞI İÇİN ÖNEMİ

Şahin GİZLENCİ

Ziraat Yük. Mühendisi

Mustafa ACAR

Ziraat Mühendisi

Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü SAMSUN

Dünyamızın gittikçe artan nüfusu ve birçok ülkede görülen yiyecek sıkıntısı insanları suya ve toprağa daha çok muhtaç duruma getirmiş, tarım arazilerinde birim alandan daha fazla ürün kaldırma zorunluluğu bütün ülkeler için ana ilke olarak kabul edilmiştir. Dünya nüfusundaki artış, insanları yağ kaynaklarını da genişletmeye zorlamaktadır. Yağ, üç değerli bir alkol olan gliserol ile yağ asidinin esterleşmesi sonucu meydana gelen bir trigliserit esterdir. Yağ asidi, karboksil (-COOH) taşıyan düz bir hidro karbon zinciri olup, yağın en önemli ögesidir.

Bitkisel yağlar doymuşluk ve doymamışlık oranlarına göre sınıflara ayrılırlar. Karbon atomları arasında çift bağ içermeyen, yada karbon iskeleti tekli bağlardan kurulu olan yağ asitlerine doymuş yağ asitleri, bu yağ asitlerince zengin olan yağlara da doymuş yağlar denir. Laurik, miristik, palmitik, stearik bitkisel yağlarda bulunan en önemli doymuş yağ asitleridir. Bir çift bağ içeren yağ asitlerine ise tekli (mono) doymamış, birden fazla çift bağ içeren yağ asitlerine ise çoklu (poli) doymamış yağ asitleri denir. Bu yağ asitlerince zengin olan yağlara da doymamış yağlar denir. Oleik, Linoleik ve Linolenik asitler bitkilerde bulunan en önemli doymamış yağ asitleridir.

Beslenmede temel maddelerden biri olan yağlar, bitkisel ve hayvansal kaynaklardan sağlanmaktadır. Yemeklik yağ üretiminde; bitkisel yağların hayvansal yağlara nazaran çok daha önemli katkısı olacağı kesindir. Zira hayvansal kaynaklardan sağlanacak üretim, belirli sınırlar içerisinde artırılabilir; artan nüfusun beslenmesinde yağa olan ihtiyaç, bitkisel kaynakların geliştirilmesine bağlı kalmaktadır. FAO'ya göre bir insanın yıllık yağ tüketimini 17 kg'dan az olmaması gerektiği, aksi halde sağlık açısından önemli sorunlarla karşılaşılacağı belirtilmektedir. İnsan hayatı için bu kadar lüzumlu olan yağların, günlük miktarlarını hesaplayabilmek için geliştirilen teorilerden birisinde; İnsanın günlük normal enerji ihtiyacının kutuplarda %80'inin, ekvatorda %10'unun yağlardan karşılanması gerektiğidir. Bu oran ülkemiz için coğrafi konumundan dolayı ortalama %35 olarak kabul edilmiştir. Buna göre ülkemizde bir ferdin 2500 kcal/gün olan enerji ihtiyacının yaklaşık 1/3'ü yani 800 kcal'si yağlardan

karşılanmalıdır. Bir gram yağ 9.5 kcal enerji verdiği göre, Türkiye'de bir kişinin günde 86 g, yılda ise 28-30 kg yağa ihtiyacı olduğunu ifade edilmektedir. Bitkisel yağlar; insan vücudunda sentezlenemeyen ve sadece yağlardan alınabilen oleik, linoleik, linolenik yağ asitlerini içermeleri yanında; önemli enerji kaynağı olmaları, yağda eriyen A, D, E, ve K vitaminlerinin kullanımını sağlamaları yönünden de önem taşımaktadırlar.

E vitamini kaynağı olan bitkisel yağlar genel olarak, beslenmedeki E vitamini ihtiyacının dörtte üçünü karşılar. E vitamini açısından en zengin olanları; buğday tohumu yağı (120-250 mg/100 g) ve ayçiçeği (50-80 mg/100 g) yağıdır. Ardından kolza yağı (20-30 mg/100 g), mısıryağı (20-25), soya yağı (8-15) ve zeytinyağıdır (5-20). Tereyağını bu sıvı yağlarla karşılaştırdığımızda, 100 gramı 1.5 ile 3 mg E vitamininden içerir. E vitamininin, sıvı yağlarda zararlı maddelerin önlenmesi için daha yüksek düzeyde bulunması gerekir. Doymuş ve doymamışlığın yağ kalitesi ile ilişkisi nedir, şeklinde bir soru aklımıza gelebilir. İnsan metabolizması 9. karbondan sonraki karbonlara çift bağ sokacak enzimlerden yoksundur. Linoleik ve linolenik gibi çok doymamış yağ asitlerinden bazıları esansiyel önemde olup vucuda dışardan alınması gerekmektedir. Bu nedenle doymamış yağların diyet beslenmede ayrı bir önemi vardır. Linoleik ve linolenik asidin esansiyel yağ asitleri olarak insan beslenmesindeki belirtilen önemlerine karşın, çok doymamış yapıları nedeniyle kolaylıkla okside olarak yağ stabilitesini düşürmektedirler. Bu nedenle, bu yağ asitlerince zengin olan yağların endüstriyel değerleri, beslenme değerlerine göre daha düşüktür. Palmitik stearik gibi doymuş ve oleik asit gibi az doymamış yağ asitlerince zengin olan yağlar ise beslenme değerleri daha az olmakla birlikte, yağa yüksek stabilite kazandırdıkları için yağ endüstrisinde daha fazla tercih edilirler. Yüksek stabilite, yüksek muhafaza yada uzun depolama süresi demektir. Özellikle oleik asitçe zengin olan zeytin, yerfıstığı ve kolza yağları hafiflik, yüksek tutuşma sıcaklığı ve tortu bırakmama gibi üstün özellikler göstermeleri nedeniyle, kızartmalık yağ üretimi için ayrı bir önem taşırlar.

Rafine edilen yağların besleyici özelliklerini kaybetmeleri söz konusu olmayıp rafine edilmesi tohum yağlarının tüketime sunulmadan önce arındırılmasını ifade eder. Bu işlem brüt yağların elimine edilmesiyle organoleptik kalitenin (koku, renk ve tat) zaman içinde ve pişirme esnasında zarar görmemesini

sağlar. Ayrıca rafine işlemi yağların yağ asitleri dengesini bozamaz. Ancak rafinasyon süresinde yağdaki koruyucu antioksidan maddeler özellikle E vitamini, klorofiller ve beta-karoten gibi vücut için önemli olan antioksidanlar kayba uğrayabilir.

Çizelge 1. Bitkisel Yağların Kompozisyonu

Bitki	Doymuş Yağ	Doymamış Yağ	Poli Doymamış Yağ	Mono Doymamış Yağ
Ayçiçek	12	71	1	16
Pamuk	27	54	Eser	19
Kanola	7	21	11	61
Aspir	10	76	Eser	14
Palm	49.1	10.5	0.6	38.7
Soya	15	54	8	23
Yer fıstığı	19	33	Eser	48
Zeytin	15	9	1	75

Kaynak: Dos Plant Comparation, Canada

Pişirme sürecinde yağlar doymuş hale geçmezler. Şöyle ki, bir yağın doyması için, besinlerin pişirilmesi aşaması dışında, belirli bir süreç içinde hidrojenle birleşmesi gerekir. Uzun süreli pişme sürecinde mümkün olan, temel yağ asitlerinin oksidasyonu, yağın doymasını tam anlamıyla sağlamaz. Ancak aşırı kızartma süresince oluşan oksidasyon işlemleri sonucunda yağlar doymamışlıklarını kaybederek bir miktar doymuşluk kazanırlar. Hemen hemen bütün yağlar kızartma için kullanılabilir. Yağlar, kızartmalık ve çeşnilik yağlar olmak üzere iki ayrı grupta isimlendirilebilir. Bunlar arasındaki ayırım, bu yağların alfaolenik asidi oranlarına bağlıdır. Bu oran; ayçiçeği, mısır, zeytinyağı ve fıstık yağında yüzde ikiden az; kolza, soya ve fıstık yağında yüzde ikiden fazladır. Pratikte hepsi normal koşullarda soğuk ve sıcak olarak kullanılabilir. Ancak kolza ve soyanın kızdırıldığında hoş olmayan bir koku vermeleri normaldir. Dumanlama noktası düşük olanlar kızartma için önerilmez. Donan bir yağ kalitesini kaybetmez. Ortam sıcaklığı düşerse donar. Bu son derece normaldir ve ortamın eski sıcaklığına kavuşmasıyla yağ eski halini alır. Yağın kalitesini etkilemeyen bu durum; fıstık yağında 17 derecede, zeytin yağında 14 derecede, ayçiçeği ve mısır yağında 0 derecede gerçekleşir.

Çizelge 2. Türkiye 2001 Yılı Yağ Tüketimi

Ürünün Adı	Tüketim Miktarı (ton)
Ayçiçeği	412.000
Mısır	90.000
Soya	79.000
Pamuk	85.000
Diğerleri	11.000
Kahvaltılık Margarin	160.000
Teneke Margarin	70.000
Endüstriyel Margarin	163.000
Toplam	1.070.000

DOĞRUDAN GELİR DESTEĞİ

Tarımsal destekleme politikaları kapsamında çiftçilere Doğrudan Gelir Desteği sağlanması ve kayıt sisteminin oluşturulmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde hazırlanan 2004/22 no'lu Uygulama Tebliği 13.05.2004 tarih ve 25461 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bilindiği gibi AB uyum yasaları çerçevesinde çiftçilere daha önce yapılan destekleme alımları, sübvansiyon vs. gibi ödemeler kaldırılmıştır.

Çiftçimizin bu zararlarının karşılanması ve ülkemizde kullanılan tarım arazilerinin kayıt altına alınarak ileriye doğru ürün ekim planlamasının yapılması amacıyla ÇKS-DGD projesi uygulamaya konulmuştur. 2004 yılı Doğrudan Gelir Desteği kayıtlarına il ve ilçelerimizde 31.05.2004 tarihinde başlanacak, 03.09.2004 tarihine kadar bitirilecektir. Bu tarihler arasında belirlenen program çerçevesinde çiftçilerimizin müracaatları alınacaktır.

ÇKS-DGD projesi gerçekten araziyi kullanan, arazide üretim yapan çiftçilerimiz kapsamaktadır. Müdürlüğümüzce kayıtların bitirilmesinden sonra Teftiş Kurulu Başkanlığınca ön denetimler yapılacaktır.

Ön denetimler sırasında veya şikayet halinde usulsüz beyanda bulunanların tespit edilmesi halinde ödenen paralar faizi ile birlikte geri alınacaktır. Ayrıca gerçek dışı beyanlarda bulunanlar hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulacaktır. Bundan sonra çiftçilere yapılacak tüm destek ve teşviklerde DGD kayıtları esas alınacağından 2004 yılında çiftçilerimizin beyan ettikleri ürünleri doğru yazdırmaları gerekmektedir.

**Tohum saç,
bitmezse
toprak utansın!**

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

TÜGEM GENEL MÜDÜRÜ Dr. HÜSEYİN VELİOĞLU SAMSUN'DA

Fındık Alanlarının Daraltılması konusunda görüşmeler yapmak üzere TÜGEM Genel Müdürü Dr. Hüseyin VELİOĞLU Samsun'a geldi. Terme ilçesinde konuyla ilgili incelemelerde bulunduktan sonra ilimizde faaliyet gösteren Tarım Danışmanları ile de görüşmelerde bulunarak sorunlarını dinledi ve çözüm yolları konusunda bilgiler verdi.

STATİP TOPLANTISI YAPILDI

Ülkemizin gıda, yem, lif ve tomruk üretiminin sağlıklı bir şekilde planlanması ve bu alanda yanlış kullanımlardan kaynaklanan arazi bozulmalarının önlenmesi, araziyi kullananların sosyal ve ekonomik durumu dikkate alınarak kullanımdan kaynaklanan sorunların belirlenmesi ve giderilmesini amaçlayan STATİP projesi kapsamında ilimizde bir toplantı yapılmıştır. TÜGEM Genel Müdür Yardımcısı Bahattin BOZKURT'un da katıldığı toplantıda bu proje kapsamında yapılacak olan çalışmalar hakkında görevli teknik elemanlara bilgi verilmiştir

SUNİ TOHURLAMA KURSU AÇILDI

Bakanlığımız Hizmetiçi Eğitim Programı çerçevesinde İl Müdürlüğümüzde, Veteriner Sağlık Teknisyenlerine yönelik, Sığırlarda Recto-Vaginal Yöntemle Suni Tohumlama Kursu düzenlenmiştir. Yoğun ilgi nedeniyle iki ayrı grup halinde düzenlenen kursun ilki 26-30 Nisan 2004, ikincisi ise 10-14 Mayıs 2004 tarihleri arasında İl Müdürlüğümüzde yapılmıştır. Kursun teorik bilgileri İl Müdürlüğümüz Toplantı Salonunda, tatbiki uygulama ise Et Entegre-Mezbahane İşletmesi tesislerinde yapılmıştır.

İSMAİL DEMİR GÖREVE BAŞLADI

Kurumumuzda daha önce Teknik Müdür Yardımcısı olarak görev yapan ve Denizli İl Tarım Müdürlüğüne tayini çıkan İsmail DEMİR mahkeme kararı sonucunda kurumumuzdaki görevine başlamıştır. Kendisine yeni görevinde başarılar dileriz.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

BAV TOPLANTILARI YAPILDI

İki aylık periyot içerisinde ilimizde yapılan tarımsal çalışmaların değerlendirildiği ve sorunların tartışılarak çözüm yolu arandığı BAV toplantıları Ondokuzmayıs, Kavak ve Ayvacık ilçelerinde yapıldı. Toplantılarda arıcılık ve meyvecilik sorunları görüşülmüştür. Gezgin arıcılık ve bilinçsiz ilaç kullanımı yanında meyvecilikte karşılaşılan sorunlar etraflıca tartışılarak çözüm yolları ortaya konulmuştur.

DENİZ SALYANGOZU KONULU TOPLANTI YAPILDI

Bakanlığımızca Su Ürünleri Avcılığını düzenleyen 36/1 numaralı sirkülerin hazırlık çalışmaları kapsamında deniz salyangozu avcılığına getirilecek düzenlemelerle ilgili toplantı yapıldı. Toplantıya Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize, Sinop illerinden temsilciler, salyangoz işleme fabrikalarından temsilciler ile ilimiz su ürünleri kooperatif ve balıkçıların temsilcileri katılmıştır.

BENİM KÖYLERİM TARIMSAL KALKINMA PROJESİNE START VERİLDİ

İl Müdürlüğümüzce, tarımsal üretim fikrinin oluşması, gelişmesi ve uygulaması aşamasında Tarım İl Müdürlüğü ile ilimiz çiftçilerini bir araya getirmek, çiftçilerimizin tarımsal bilgi ve bilinç düzeylerini artırmak, ürün çeşitliliğinin artırılması başta olmak üzere üretim sürecini birlikte planlamak ve yürütmek amacıyla Benim Köylerim Tarımsal Kalkınma Projesi başlatılmıştır. Çiftçi Eğitim ve Yayım Şubesi ile Bitki Koruma Şubesi teknik elemanlarının görev aldığı bu çalışma 2007 yılında sonuçlandırılacaktır.

**30 Ağustos Zafer Bayramı
Kutlu Olsun**

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

TERME İLÇESİ EVCİ KASABASINDA ÇİFTÇİ TOPLANTISI

İl Müdürlüğümüz çiftçi eğitim çalışmalarına hız verdi. Bu çalışmalardan biri olan İlimiz Terme İlçesi Evcı Kasabasında yapılan çiftçi toplantısına İl Müdürümüz Sadullah KİRENCİ başkanlık etti. Fındık hastalık ve zararlıları konulu toplantıda Bitki Koruma Şube Müdürü ve diğer teknik elemanlar tarafından çiftçilere bilgi verildi.

DGD KONUSUNDA TOPLANTILAR YAPILDI

Bakanlığımızca yürütülmekte olan DGD Çalışması kapsamında merkeze bağlı muhtarlar, Ziraat Odası Başkanları ve Tarım İlçe Müdürleri İle toplantılar düzenlendi. DGD çalışmalarının başladığı bu günlerde karşılaşılabilecek sorunlar ve çözüm yolları yanında uygulamalar konusunda ilgili taraflar bilgilendirilmiştir.

SU ÜRÜNLERİ KONULU TOPLANTI YAPILDI

Su Ürünleri Toptan ve Perakende Satış Yerleri Yönetmeliği kapsamında İl Müdürlüğümüzde bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantıda ruhsatlı ve ruhsatsız sabit su ürünleri perakende satış yerleri, semt pazarlarında yapılan su ürünleri satış yerleri ve seyyar satış araçlarıyla yapılan su ürünleri satışları ile belediyelere ait atık suların bertarafı konuları görüşülerek mevzuata uygun çözüm yolları bulunması hususlarında uygulamaya yönelik kararlar alınmıştır.

Ya bir yol bulacağız, ya da bir yol açacağız.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

ÇİLEK TARLA GÜNÜ YAPILDI

İl Müdürlüğümüz Çiftçi Eğitim ve Yayım Şubesi Meyvecilik Birimi tarafından Çarşamba ilçesi Yukarı Dikencik köyünde yapılan çilek demonstrasyonunun Tarla Günü 25/05/2004 günü çiftçilerimizin ve teknik elemanların katılımı ile gerçekleştirildi. Fındık Ekim Alanlarının Daraltılması ve Alternatif Ürün Projesi kapsamında ele alınan çilek demonstrasyonu ilimizde çileğin yaygınlaşması konusunda önemli bir aşama olarak ele alınmaktadır.

SAMSUN TARIM İL MÜDÜRLÜĞÜ GIDA FUARINDA

Samsun'da 13-16 Mayıs 2004 tarihleri arasında açılan Gıda ve Gıda Teknolojileri fuarına Müdürlüğümüz katılımda bulunmuştur. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Gıda Mühendisliği Fakültesi ile ortaklaşa açılan standta gıda tüketimi konularında çeşitli broşürlerin dağıtımı yapılmış, İl Müdürlüğümüz Kontrol Şubesi yapmış olduğu gıda denetim faaliyetleri konusunda ziyaretçileri bilgilendirmiştir.

AB MEVZUATININ DEĞERLENDİRİLMESİ TOPLANTISI

Bakanlığımızca “Kimyevi ve Organik Gübre Denetim Yönetmeliğinin Uygulamalarında Birlikteliğin Sağlanabilmesi ile AB Mevzuatının Değerlendirilmesi ve Toprak-Yaprak Analizine Dayalı Gübre Kullanımı ile Nitrat Kirliliğinin Önlenmesi” konulu eğitim çalışması 20 il müdürlüğünün Destekleme Şube Müdürlerinin katılımıyla yapıldı.

Bilginin az olduğu yerde cehalet ilimdir.

İL MÜDÜRLÜĞÜNDEN HABERLER

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZ ÇİFTÇİ EĞİTİM VE YAYIM ŞUBESİ KİTAPLIĞI AÇILDI

Müdürlüğümüzün tarımsal çalışmaları daha sağlıklı ve bilimsel yürütmesinin temelinde bilgi birikiminin olduğu gerçeğinden hareketle ÇEY Şubesi bünyesinde toplantı salonu ve kütüphane açılarak hizmete sokulmuştur. Kütüphanede bulunan tüm kitaplar bilgisayar ortamına aktarılarak kurumumuz network sisteminden ve internet ortamından da erişim sağlanabilmektedir.

ÇİLEK FİDESİ DAĞITIMI

Kurumumuz tarafından ilimizde çilek tarımını özendirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla İl Özel İdare kaynaklarıyla desteklenen proje kapsamında çilek fidesi dağıtımı yapılmıştır. 4-5 da alanda çilek yetiştiriciliği yapacak çiftçilere çilek dağıtımı süresince toplam 65.000 adet fide dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

SIĞIRCILIK, SERACILIK, ARICILIK ve SU ÜRÜNLERİ KURSLARI

İlimizde askerlik yapan erlere meslek edindirme projesi kapsamında kurumumuz tarafından sığircılık, seracılık, arıcılık ve su ürünleri konularında eğitim çalışması düzenlenmiştir. Bir haftalık periyotlar şeklinde düzenlenen eğitim çalışmasında ilgili konularda bilgilendirme yapılmış ve kurs sonunda yapılan sınavda başarılı olanlara sertifikaları verilmiştir.

ÇİFTÇİLERE ERİŞİMDE ÖNEMLİ BİR ADIM : ARAÇ KİRALAMA

İl Müdürlüğümüz çiftçilerimize daha etkin hizmet götürebilmek amacıyla yeni bir uygulama başlatmıştır. Hizmet verilen alanların geniş olması ve yeni tekniklerin en kısa sürede çiftçimize ulaştırılması amacıyla, şimdiye kadar önemli sorunlardan biri haline gelen araç sıkıntısını aşmak amacıyla araç kiralama dönemi başlatılmıştır. Bu amaçla görevlendirilen araçlarla özellikle Benim Köylerim Tarımsal Kalkınma Projesi çerçevesinde yapılan uygulamalar başta olmak üzere tüm çalışmalarda zamanında ulaşım ve etkinlikte önemli gelişme sağlanmıştır.

Edebiyat Köşesi

Adnan ÖZBULUT

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

GÖZLERİNDEN ÖTEYE

Çağlamışım seller gibi uğruna
Yolumu var durulmaktan öteye
Esirinim yalanına, doğruna
Hesap mı var sorulmaktan öteye

Şarkılar gibisin her zaman şensin
Canıma can katan ruhumsun, bensin
Gönüller tahtının sultanı sensin
Otur gülüm kurulmaktan öteye

Sen varsın aklımda fikrimde her an
Koşarım peşinde bir an durmadan
Feda olsun sana dizimde derman
Sonu mu var yorulmaktan öteye.

Kalbime ne yaptın söyle sevgilim
Beynim iflas etti, kalmadı ilim.
Hiçbir şey söylemez oldu bak dilim
Gözlerine vurulmaktan öteye.

Adnan ÖZBULUT

AFORİZMALARDAN BİR DEMET

- * Halâ dünden söz ediyorsanız, bugün pek birşeyler yapmamışsınız demektir.
- * *Çoğumuz hayatımızı sanki bankaya bir ikincisini yatırmış saklıyormuşuz gibi yaşıyoruz.*
- * Ne öfkeyle maziye, ne de korkuyla geleceğe bakınız; yalnızca bilinçle çevrenize bakınız.
- * *Zengin olmak hiç de zor değil; zor olan artık zengin biri olduğunu anlayabilmek.*
- * Kendi haline bırakırsanız, her şey kötüye gider.
- * *Bir şeyin yapılmasını gerçekten çok istiyorsanız, yalnızca akla mantığa hitap etmek yetmez; kalpleri de harekete geçirmelisiniz.*
- * Beklerseniz, tek kazancınız yaşlanmak olur.
- * *Bir yankıdan, özgün ne bekleyebilirsiniz ki.*

ÂH SEN...

Sen değil misin beni alev alev kavuran?
Âh yâr sen değil misin, elden ele savuran?
Hırçın dalgalar gibi gönül kıyıma vuran,
Bu ebedi hicrâna salan sen değil misin?

Cânânımsın şüphesiz, cânımsın cânân öte!
Âtiyedir kederim, giden zamandan öte...
Bilirsin de bilmezsin hâlim kurbandan öte,
Gözyaşınla ömrüme dolan sen değil misin?

Bir tecelli akseder ruhumun aynasına,
Pus içinde her nazar, gam dolar cân tasına!
İbrahim gibi düştüm ateşin ortasına,
Nâfile soldururken solan sen değil misin?

Bu del' olmuş gönülle, neyler Bayâtî neyler?
Nefes nefes tutuşur, seher yeliyle neyler...
Kamış iken cân bulur, neyzen eliyle neyler!
Aşk sazını bîkarar çalan sen değil misin?

Güçer KAFA

promethe

bir promethe gibi
çalarak mavilerini
yaşatsam avuçlarımda
hele altın sarıları
uzatıp ellerini
dokununca mavilere
ne gerek var eros'a

ali korkmaz

Basında Samsun Tarım İl Müdürlüğü

3 Mayıs 2004 Pazartesi

Av yasağı

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Deniz salyangozu avcılığı anlatıldı

TARIM İl Müdürlüğü Kurumları'nın bu hafta düzenlediği deniz salyangozu avcılığı eğitiminde, Samsun Tarım İl Müdürü Mustafa Kemal Kirenci, deniz salyangozu avcılığının önemini vurguladı. Eğitimde, Samsun Tarım İl Müdürü Mustafa Kemal Kirenci, deniz salyangozu avcılığının önemini vurguladı. Eğitimde, Samsun Tarım İl Müdürü Mustafa Kemal Kirenci, deniz salyangozu avcılığının önemini vurguladı.

Azerbaycan'la tarımsal işbirliği

TARIM ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı'nın Azerbaycan Tarım Bakanlığı ile yaptığı görüşmelerin ardından, Azerbaycan ile tarımsal işbirliği için bir komisyon kuruldu. Komisyonun ilk toplantısı, Azerbaycan'da yapıldı. Komisyonun görevi, iki ülke arasında tarımsal işbirliğini geliştirme ve bu alanda ortak projeler geliştirme olacaktır.

Manşel Kent

Kirenci'den anız uyarısı

Samsun Tarım İl Müdürü Sadullah Kirenci, her yıl olduğu gibi bu yılda çiftçileri anız yakamaları konusunda uyardı. Kirenci, anız yakmanın hem insan sağlığına hem de çevreye zarar verdiğini belirtti. Çiftçilerin, anız yakmaktan kaçınmalarını istedi.

Tarımsal kalkınma başlıyor

Samsun Tarım İl Müdürlüğü, "Benim Köylerim Tarımsal Kalkınma Projesi"ne start verdi. Proje kapsamında, köylerde tarımsal kalkınma çalışmaları başlatıldı. Proje, köylerdeki tarımsal yapıları yenilemek, köylerdeki tarımsal faaliyetleri desteklemek ve köylerdeki tarımsal kalkınmayı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Meyvecilik teşvik ediliyor

Samsun Tarım İl Müdürlüğü'nce, yaklaşık 15 bin meyve fidanı dağıtımı gerçekleştirildi. Müdürlük, meyvecilik faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla, meyve fidanları dağıtımına başladı. Bu kapsamda, yaklaşık 15 bin meyve fidanı dağıtımına başlandı.

Açlık sınırı 603 milyon lira

EMEKÇİ Yurttaşlarımızın açlık sınırı, 603 milyon 300 bin 500 TL olarak belirlendi. Açlık sınırı, 603 milyon 300 bin 500 TL olarak belirlendi. Açlık sınırı, 603 milyon 300 bin 500 TL olarak belirlendi.

Çiftçi ile sanayici düşman gibi!

SAMSUN'da, çiftçi ile sanayici arasında gerginlik yaşanıyor. Çiftçiler, sanayicilerin ürünlerini ucuzlatmaya çalıştıkları için, çiftçilerle düşman gibi olduklarını düşünüyor. Çiftçiler, sanayicilerin ürünlerini ucuzlatmaya çalıştıkları için, çiftçilerle düşman gibi olduklarını düşünüyor.

dolar Fındıkta 'koşni' tehlikesi

ÖZEL Fındıkta, doların etkisiyle fiyatlar arttı. Fındıkta, doların etkisiyle fiyatlar arttı. Fındıkta, doların etkisiyle fiyatlar arttı.

günü yağ sını hasar

HAZİRAN ayında, yağ sını hasarı meydana geldi. Haziran ayında, yağ sını hasarı meydana geldi. Haziran ayında, yağ sını hasarı meydana geldi.

Atlara nüfus cüzdanı

Samsun Tarım İl Müdürlüğü sağlık taramasından geçirildi. Samsun Tarım İl Müdürlüğü sağlık taramasından geçirildi. Samsun Tarım İl Müdürlüğü sağlık taramasından geçirildi.

Bafra'da biçerdöver operatörlüğü kursu

Samsun Tarım İl Müdürlüğü tarafından Bafra'da açılan biçerdöver operatörlüğü kursunda başarılı olan kursiyerlere belgeleri verildi. Samsun Tarım İl Müdürlüğü tarafından Bafra'da açılan biçerdöver operatörlüğü kursunda başarılı olan kursiyerlere belgeleri verildi.

e-Bildirge başlıyor

EMEKÇİ Yurttaşlarımızın e-Bildirge başlıyor. Emeççi Yurttaşlarımızın e-Bildirge başlıyor. Emeççi Yurttaşlarımızın e-Bildirge başlıyor.

Süs Bitkilerinden

S. Filiz SAĞLAM

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

GARDENYA (*Gardenia jasminoides*)

Yaprakları karşılıklı, koyu yeşil ve tüylü; çiçekleri beyaz renkte, güzel kokulu, büyük, küçük, katmerli veya yalınkat olan çalı formunda bitkilerdir. Doğada 250 türü bulunan Gardenia cinsinin süs bitkileri yetiştiriciliğinde önemli olan tek türü *G. Jasminoides*'dir.

Gelişme döneminde 16-18°C, kışın 12°C'ye gereksinim gösterir. Yüksek oranda nem (%75-80) ister. Aydınlık, hafif güneşli, ancak doğrudan yakıcı güneş ışığı almayan yerlerde iyi gelişir. Üretimi, budamadan çıkan dallarından ilkbahar ve yaz sonunda sıcak yastıklarda köklendirilerek yapılır. 7-12 cm uzunluğundaki tepe çelikleri, çiçek taşımayan yan sürgünlerin uçlarından alınarak kum, turba veya her ikisinin hacim olarak eşit miktarlarda karışımından oluşan harçta köklendirilir. Köklenme süresince ortam sıcaklığı 21-24°C dolayında olmalı, üzeri cam veya plastik örtü ile kapatılmalı, ortamın nemi yüksek tutulmalıdır. Köklenme 4-6 haftada gerçekleşir.

Saksı değiştirme işlemi genç bitkilerde her yıl, yaşlı bitkilerde ise 3-4 yılda bir Nisan ayında

yapılır. Gübreleme ise Mayıs-Ekim ayları arasında iki haftada bir kez 1gr/ lt kompoze gübre verilir.

Sulama kireçsiz su (en iyi yağmur suyu) ile yapılmalı ve sıcak havalarda yapraklara sık sık su püskürtülmelidir. Ancak çiçekli iken bitkiye su püskürtülmemelidir. Sulama suyunun fazla kireçli olması halinde yapraklarda sararmalar görülür. Dinlenme süresinde verilen su azaltılmalıdır. Kışın serin yerlerde bulundurulanan bitkilere gereğinden fazla su verilirse yapraklarda sararma olmaktadır.

Yetişkin bitkilerin tüm sürgünleri çiçeklenme bittikten sonra yarı yarıya veya 2/3 oranında budanmalıdır. Genç bitkilerde ise çalı formunda bitki elde etmek için sürgünler yaklaşık 15 cm. kadar büyüdüğünde uç alma yapılmalıdır. Bu işleme Ağustos ayına kadar devam edilmelidir.

Fazla hava değişimi veya sıcak tomurcuklarının dökülmesine yol açar. Sert su yada kökün soğuğa maruz kalması yapraklarının sararmasına yada büyümenin durmasına sebep olur. Kırmızı örümcekler, yaprak bitleri, beyaz sinek ve unlu bitler önemli zararlılarıdır.

Bildiğini bilenin arkasından gidiniz.
Bildiğini bilmeyeni uyandırınız.
Bilmediğini bileni öğretiniz.
Bilmediğini bilmeyenden kaçınız.

tıbbi bitkiler

Yaşar BUDAK

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Kekik (*Thymus serpyllum*)

Kekik (*Thymus serpyllum*) çimenlik tarla kıyılarında, orman kıyılarında, ve çayırıldaki karınca yuvalarının üstünde yer almaktan hoşlanır. Güneş ve sıcak istediği için, toprak sıcaklığının fazla olduğu kayalık ve dağlık bölgelerde çoğalır. Güneşli öğlen sıcaklarında menekşe renkli çiçeklerinden yayılan güzel koku, arıları ve böcekleri kendisine çeker. Kendilerine özgü bir kokuya sahip olan bu çiçekler beni çocukluğumdan beri etkilemiştir. Öncelikle baharat olarak kullanılır. Yağlı ve ağır yemeklerin tadını zenginleştirir, sindirimi kolaylaştırır. Şifalı bitki olarak kekik; öncelikle kramp çözücü, dezenfekte edici ve balgam söktürücü olarak kullanılır. Akciğer ve bronşlar, mide ve bağırsaklar, kekiğin başlıca kullanım alanlarıdır. Bitkinin önemli etken maddesi olan eterli uçucu yağlar kana karışıp, bronşiyal kasları etkileyerek, krampları çözebilir. Aynı zamanda o bölgelerde bakteri oluşumunu önler. Öksürük ve üst solunum yolları iltihabında çay içimi ve *gargara* biçiminde kullanılmalıdır. Kekik iştah açar ve sindirim sistemini uyarır. Sindirim sisteminde görülen ekşimeler ve kramplı ağrılar bir bardak kekik çayı ile geçirilebilir, kötü kokulu ve yumuşak dışkı

normalleşir. Boğmaca ve öksürük, sinir sistemi zafiyeti, romatizma ve bağırsak hastalıklarına karşı çay içiminin yanı sıra, kekik banyoları da yararlıdır. Gücsüz, zayıf ve solgun çocuklara da kekik banyosu yaptırılabilir. Kekik çayı ile ayrıca adet kanamaları dengelenebilir, kramplı ağrılar geçirilebilir. Kekik çayı ve kekikle karıştırılmış bal yenmesiyle organizma güçlendirilebilir ve dengeye kavuşturulabilir. Sıcak kekik yastıkları ağrılı bölgenin üstüne konularak büyük rahatlıklar sağlanabilir. Bu küçük bitki yastıklarını herkes hazırlayabilir. Kekik, öksürük ve mide rahatsızlıklarına karşı başka bitkilerle karıştırılarak daha da başarılı biçimde kullanılabilir.

Öksürüğe karşı, 2 ölçü kekik, 1 ölçü sinirliot, 1 ölçü ezilmiş anason iyice karıştırılır. Bir tatlı kaşığı bitki "Çay Hazırlamak" başlığı altında belirtildiği şekilde demlenir ve balla tatlandırılarak, küçük yudumlarla içilir.

Çay Hazırlamak : Bir tatlı kaşığı kurutulup, ince kıyılmış kekik, orta boy bir su bardağı dolusu kaynar suyla haşlanır, üstü kapatılarak 8-10 dakika demlendirilir ve süzülür. Günde 2-3 bardak yeni demlenmiş olarak, aç karnına veya öğün aralarında, soğutulmadan ve yudumlanarak içilir.

Kekik Banyosu: 70-100 g kurutulmuş kekik bir tülbendin içine gevşekçe bağlanarak 2-3 lt soğuk suya eklenir. Kaynama derecesine kadar ısıtıldıktan sonra üstü kapalı olarak 15 dakika demlendirilir. Tülbentteki posa iyice sıkıldıktan sonra sıcak banyo suyuna (küvet) eklenir. Banyo suyu sıcaklığı 37-38°C arasında olmalı ve banyo süresi 15-20 dakikayı aşmamalıdır. Bu süre boyunca küvet içerisinde oturularak yapılan banyodan sonra üşütülmemeli ve bir bornoza sarılarak yatakta bir süre dinlenilmelidir.

Kekik Yağı: Bir şişenin içine doldurulan çiçeklerin üstüne sızma zeytin yağı eklenerek, 10 gün güneşte bekletilir ve kullanılacak kadarı süzülür.

ev hali

Nihal CANITEZ

*Ev Ekonomisi Teknisyeni
Samsun Tarım İl Müdürlüğü*

PÜF NOKTALARI

- ❖ Bezelye, konserve olarak en çok yenilen yiyeceklerdendir. Gerçek lezzetini vermek için pişirirken içine bir parça şeker atın.
- ❖ Çaydanlığınızın içine biriken kireç tortusunu engellemek istiyorsanız 15 dakika kadar içinde sirke kaynatın. Veya, kabın içinde yumurta kabuklarını bir süre bırakın. Kirecin yok olduğunu göreceksiniz.
- ❖ Çilek denince akla hemen kum gelir. Eğer, çileklerinizi ıslak bir muslin kumaşa sarıp birkaç kere hızla sallarsanız, çileklere bulaşan kum ve toprakların muslin kumaşa yapıştıklarını görürsünüz.
- ❖ Pişirdiğiniz çorbanın tuzunu fazla kaçırdığınız için fazla üzülmeyin. Bunu telafi etmenin birkaç yolu vardır: Çok tuzlu değilse bir parça şeker işi halledecektir. Çorbanızın içine birkaç patates dilimi atın. Tuzu emeceklerinden pişince içinden çıkartın. Çorbaya çok fazla tuz koydunuzsa içine gümüş bir kaşık ve küçük bir bardak dolusu çiğ süt koyun. 5-10 dakika kısık ateşte pişirin. Sonra içindeki kaşığı çıkartın.
- ❖ Köfte hazırlarken malzemeye yumurta sarısı yerine bir iki damla zeytinyağı ilave edin. Köfteler daha yumuşak olacaklardır bu sayede.
- ❖ Çok çabuk kuruyup bozulan bir cins peynirdir. Süte batırdıktan sonra iyice sıktığınız bir pamuklu kumaşa sarmaladığımız gravyer peynirini, bozulmadan saklayabilirsiniz. Süt yerine tuzlu su da kullanabilirsiniz.
- ❖ Şişenin ağzını açınca içindeki hardalın kurumaması için, üzerine bir limon dilimi koyun. Tabii her kullanıştan sonra bu dilimi değiştirmeniz şart.
- ❖ Havuç salatasından hoşlanıyorsanız sirke yerine limon suyu kullanırsanız daha lezzetli olur.
- ❖ Sos hazırlarken un topaklarının oluşmasını önlemek için tahta kaşık yerine bir çatalın ucuna taktığımız kabukları soyulmuş çiğ patatesten yararlanın.
- ❖ Önceden hazırladığımız bir beşamel sosun üzerinde kalın bir tabaka oluşur. Bunu önlemek için sosu hazırlayınca üzerini bir

parça yağlı kağıtla örtün. Değişik ve biberli bir tad vermek isterseniz domates sosuna biraz hardal ve toz şeker ilave edin.

- ❖ Kavanozdaki turşuların üzerine bir zaman sonra köpük tabakası oluşur. Bunu kaşıkla alın ve turşunun üzerine bir parmak kalınlığında zeytinyağı dökün. Zaman zaman değiştirin.
- ❖ Hazırladığımız turşu tuzu fazla olduğu yenmiyorsa bunu içine kabukları soyulmuş birkaç tane soğan koyduğunuz sirkeye yatırın ve üç dört hafta bekletin. Tadını düzeldiğini göreceksiniz.
- ❖ Siyah zeytini tatlandırmak için zeytinyağı ve limon suyu karışımından yararlanmayı herkes bilir. Zeytinlerinize daha değişik bir tad vermek için bunları zeytinyağıyla örtün ve biraz kekikle 2-3 diş sarımsak ilave edin. Sekiz gün bekletin ve yenilip azalan zeytinlerin yerine yenilerini koyun.
- ❖ Uzun zaman saklayacağınız zeytinyağının acımasına engel olmak için; -Işıktan uzak bir yere koyun. İçine biraz toz şeker ilave edin

PATATES DOLMASI

Malzemesi

1 Kilo patates

Tavuk göğsü (250 g), bezelye (yarım kilo)
1 ad havuç, karabiber, pul biber, tuz ve maydanoz,
250 g kaşar peyniri

Yapılışı:

Patatesleri soyarak içini oyun, zeytinyağında kızartın. Tavuk göğsünü haşlayarak ince ince parçalayın. Havuçları çok ufak parçalara ayırarak doğrayın ve bezelye ile karıştırın. Baharatlarla beraber tereyağında biraz kavurun. Kızarmış patateslerin içine koyun. Üzerine kaşar peyniri rendeleyip, yağlı sos yaptıktan sonra da fırına verin. Pişince servise hazır...

Afiyet Olsun

Figen ŞAHİNTÜRK&Ümmü GÖRGÜLÜ

t@rimnet

Hüseyin KURT
Ziraat Mühendisi
Tarım Danışmanı

Gizli Klasörün Görülmesi

Bu işlem için Windows'un gizli klasörleri gösterme seçeneğini aktif hale getirmeniz gerekli. Bu işlemi yapmak için de herhangi bir klasör penceresini açın. TOOLS menüsünden FOLDER OPTIONS komutunu çalıştırın. Ekranı gelecek olan diyalog kutusunun VIEW bölümüne gelin. Bu bölümdeki listeden aşağı doğru kayın ve SHOW HIDDEN FILES AND FOLDERS seçeneğini aktif hale getirin. OK düğmesine basın ve diyalog kutusunu kapatın. Artık gizli dosyalarınız görünür hale gelecektir.

Bilgisayarda Virüs

Eğer bilgisayarınıza virüs bulaşmışsa, bu durumda bilgisayarınızda "olağan dışı" bazı durumlar gözlemleyebilirsiniz. Bazı virüsler, isimleri ile ilgili bir mesajı ekranınıza getirebilir. Bazıları makinenizin çalışmasını yavaşlatabilir, ya da kullanılabilir hafızanızı azaltır. Bu son iki sebep sırf virüs yüzünden olmasa da gene de şüphelenmekte fayda var.

Bilgisayarınızın virüs kapıp kapmadığını saptayan "anti-virüs" programları da var. Bu programlar, bilgisayarınızın virüs kapabilecek her tarafını (hafıza, boot sector, çalıştırılabilir programlar, dokümanlar vb) tararlar. Bu programların virüs saptama yöntemleri 2 türdür:

- Kendi veritabanlarındaki virüslerin imzalarını (virüsün çalışmasını sağlayan bilgisayar programı parçası) bilgisayarınızda ararlar.

- Programlarınızı, virüs olabilecek zararlı kodlara karşı analiz edebilirler.

Günümüzdeki popüler anti-virüs programlarının veri tabanlarında 1000lerce virüs imzası ve bunların varyantları vardır. Bu veri tabanları, yeni çıkan virüsleri de ekleyerek sık aralıklarla güncellenir.

KISAYOLLAR

Windows logo tuşunu ve Uygulama tuşunu içeren Microsoft Natural Klavye'ye veya uyumlu herhangi bir klavyeye sahipseniz, aşağıdaki klavye kısayollarını kullanabilirsiniz.

İşlem	Tuşlar
Başlat menüsünü göster veya gizle.	
Sistem Özellikleri iletişim kutusunu göster.	 +BREAK
Masaüstünü göster.	 +D
Tüm pencereleri simge durumuna küçült.	 +M
Simge durumuna küçültülen pencereleri eski durumuna getir.	 +Shift+M
Bilgisayarım'ı aç	 +E
Bir dosya veya klasör ara.	 +F
bilgisayar ara.	CTRL+ +F
Windows Yardım'ı görüntüle.	 +F1
Bilgisayarınız bir ağ etki alanına bağlıysa bilgisayarı kilitle, bağlı değilse kullanıcı değiştir.	 + L
Çalıştır iletişim kutusunu aç.	 +R
Seçilen öğenin kısayol menüsünü göster.	
Yardımcı Program Yöneticisini aç.	 +U

Tüketici Köşesi

Yaşar BUDAK

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

TATİLE ÇIKARKEN

Bazılarımız için yılda bir kez, bazılarımız için iki, üç kez, bazılarımız için ise; iki, üç yılda bir kez yaşadığımız tatillerimiz, aylar öncesinden düşlerini kurduğumuz, çok ama çok mutlu olmayı beklediğimiz anlardır ve zamana bağlı her şey gibi; yaşanır ve biterler. Ne elbise gibi önceden prova olanağımız vardır, ne de “rengi attı; götürüp değiştireyim” deme şansımız...

Öyleyse Ne yapmalı? İşin Uzmanı Dururken... Ekmeği kendiniz yapıyor, ilacı nalburiyeden alıyorsanız; tatilinizi kendi başınıza veya otobüs yazıhanesi ile düzenleyebilirsiniz!

Uçak biletinizi kendiniz alacak, oteli hiç görmeden gazetedeki resminden seçecek, çevre gezilerinde taksiciden yardım alacak, ören yerinde kapıcı sayesinde bilgilenecek iseniz size hayatta başarılar... Rafting için aranırken dağlarda kaybolmak, Kosamui’ye Patagonya üzerinden gitmek, Moskova’da Bolşoy’a bilet bulamamak, Aspendos’ta konser kaçırmak sizi üzebilir...

Tatil organizasyonu önemli teknik bilgi gerektiren bir iştir. Tatil, ulaşım, konaklama, bilgilendirme ve gezi gibi unsurları içeren bir olgudur. Doğru planlama ve doğru zamanlama, konunun profesyonelleri tarafından yapılır.

Tatilinizi, sizin adınıza, sizin istem ve beklentilerinize göre organize edecek profesyonel işletmeler, seyahat acenteleridir. Seyahat acenteleri, deneyimli personel ve sorumlu yöneticilerle hizmet verirler. Organizasyonlarında yer alan tüm hizmetlerden size karşı sorumludurlar. Seyahat acentelerin tüm hizmetleri TÜRSAB ve Turizm Bakanlığı denetimindedirler.

Seyahat acentelerinin yasallığı nasıl anlaşılır? Her seyahat acentesinin kapısında seyahat acentesi olduğunu gösteren ve TÜRSAB amblemini taşıyan pirinçten bir levha bulunmak zorundadır. Ayrıca seyahat acenteleri bürolarında görünen bir yerde seyahat acentesi işletme belgesi asılı olmalıdır. TÜRSAB üyelik belgesi de bulunulan yerin yasal bir seyahat acentesi olup olmadığını anlamanıza yardım edecektir.

Tatilinizi Nasıl Satın Alacaksınız?

Seyahat acentesi ürünleri ile ilgili bilgileri ilanlar, reklamlar ve broşürlerle duyururlar. İlan ve reklamlarda tanıtılan ürünün tüm özellikleri yer almaz. Özellik olarak belirtilen tüm unsurlar seyahat acentesinin siz tüketiciye karşı sorumluluğundadır. Broşürler genellikle ilan ve reklamdan çok daha ayrıntılıdır. Broşürdeki tüm bilgiler acente tarafından doğruluğu garanti edilmiş bilgilerdir. Tercihinizi yapacağınız tatil paketine ait broşürü alın ve saklayın. Seyahat acentelerinin hizmetlerinden biri de enformasyondur. Seyahat acentesi yetkilisine tatil tercihlerinizi belirtin ve onun bu konudaki fikrini alın. Kitlesel paket tatillerin dışında, size özel, istediğiniz gibi organizasyon yapabilirler. Broşür ile belirtilen unsurlar dışında bir tatile karar kıldı iseniz, ya da size broşür bilgileri dışında başkaca bilgiler verildi ise, bunları yazılı olarak isteyin.

Sözleşmeyi Yanınızda Bulundurunuz.

Tatilinizi seçtiniz ve rezervasyonunuzu yaptırdınız. Ödediğiniz bedel karşılığı bir makbuz aldınız. Bu makbuzun yanı sıra size rezervasyonunuzu belirten, içinde ulaşım, konaklama tarihleri ve şekilleri belirtilen bir başka belge daha verilecektir. Bu belgeye “**Voucher**” denir. Kimi zaman bu belgede sadece konaklama bilgileri yer alır. Özellikle ulaşımı kendiniz organize ediyorsanız bu belge, ilgili konaklama tesisine giriş yaparken size gerekli olacak ve bir sureti tesise teslim edilecektir.

Eğer gezi şartlarını, özellikle iptal şartlarını ve diğer hususları belirten bir sözleşme, seyahat acentesi yetkilisi ile sizin tarafından imzalandı ise sözleşmenin bir suretini siz de alın ve saklayın. Bazen, gezi şartları broşürlerin arkalarında veya voucherin arka yüzünde yer alır. Bu şartları okuyun ve buna göre davranın. Unutmayın ki; özellikle grup seyahatler bir ya da bir kaç kişinin mazeret ya da istemlerine göre değiştirilemezler. Hele hele ulaşım uçak ile ise, bu konuda uluslararası sivil havacılık kuralları karşısında acentenin dahi yapabileceği pek bir şey yoktur.

Yararlanılan Kaynak : TSE Tüketici Bülteni

mc

SEÇME SAÇMALAR

- ❑ İçine birden garip bir çalışma isteği gelirse, ilk önce sakinleş, sonra otur ve geçmesini bekle.
- ❑ Hayat sahnesinde bütün yeteneksiz figüranlara bir rol vardır.
- ❑ Herkesin haksız olması senin haklı olduğunu göstermez
- ❑ Aşık ol ama kimseden sana aşık olmasını isteme.
- ❑ Sınavlarda adını yazana 50 verilsin.
- ❑ Son gülen hep sen olacaksın. Çünkü hep geç anlıyorsun.
- ❑ Cesur ol, değilsen bile öyle davran, kimse aradaki farkı anlamasın.
- ❑ Çevreye verilen rahatsızlıktan dolayı özür dileriz. Sessiz Çoğunluk!
- ❑ Aptallarla tartışma, çünkü diğerleri aranızdaki farkı anlamayabilir.
- ❑ Oturan Boğa'ya göre bütün beyazlar cilt hastasıydı.
- ❑ Dünyanın en kolay işi başkasının parasını harcamaktır.
- ❑ Kendi geleceğimizi hazırlarız, memnun kalmazsak kader deriz.
- ❑ Yalan söyleyenlerin çok iyi bir hafızaya ihtiyacı vardır.
- ❑ Her şey yolundaysa bir şeyler kesinlikle gözünüzden kaçmıştır.
- ❑ Eğer öküzlerle domuzlar konuşabilselerdi, konuştukları tek şey yem olurdu!
- ❑ Oturduğu yerden başarıya ulaşan tek şey tavuktur.
- ❑ Akıllı olup dünyanın kahrını çekeceğine, deli ol dünya senin kahrını çeksın.
- ❑ Kumarı bırakacağıma bahse girerim.
- ❑ Düşün ve hepimizi şok et böylece.
- ❑ Rüşvet uluslararası para birimidir.
- ❑ Bakarsan bağ olur, bakmazsan göremezsin.
- ❑ Borç isterken dürüst olun, ödemeyeceğinizi baştan söyleyin
- ❑ Hiç boş vaktim yok, sabah akşam iş arıyorum.

BİLGİSAÇMALAR

- ✓ Bilgisayar oyunları ile hayat arasındaki tek fark hayatı save edememektir.
- ✓ Sabrın sonu resettir.
- ✓ Ummadığın program, makineyi kilitler.
- ✓ Güzelliğine güvenme sivilce alır gider, Pc'ne güvenme virüs alır gider.
- ✓ Sakla utility'i gelir zamanı.
- ✓ Yavuz virüs, ev sahibini Doom oynarken bastırır, bilgisayarı kilitler.
- ✓ Doktor ölecek miyim?... HAYIR! Upgrade edileceksin!...
- ✓ Virüs : Ben programı uzantısından tanırım.
- ✓ Virüs ölür, gözü diskette kalır.
- ✓ Lütfen bu satırda durmayın, otomatik tagline çarpar.
- ✓ Virüs gelince: "back-up" ını aldın mı, şimdi müsait misiniz ?" diye sormaz.
- ✓ Virüsün başı küçükken ezilir.
- ✓ Yiğitlere isimleri kahramanlıktan , virüslere isimleri verdiği zarardan sonra verilir.
- ✓ Virüs istedi 1 EXE, Allah verdi 2 EXE.
- ✓ Delinin biri Network'u bozmuş, 40 supervisor düzeltmemiş.

Personel Hareketleri

Ali TIRAŞ
Personel Şefi
Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Atamalar

Adı Soyadı	Ünvanı	Eski Görev Yeri	Yeni Görev Yeri
İsmail DEMİR	İl Md. Yrd.	Denizli İl Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Serdar SUCU	Mühendis	Kavak İlçe Müdürlüğü	Giresun İl Müdürlüğü
Hayri ÖZTÜRK	Mühendis	Çorum İl Müdürlüğü	Yakakent İlçe Müdürlüğü
Nihat KARAKAYA	Teknisyen	Samsun İl Müdürlüğü	Şanlıurfa İl Müdürlüğü
Refik YILMAZ	Teknisyen	Kavak İlçe Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Sevim YILMAZ	Teknisyen	Kavak İlçe Müdürlüğü	Samsun İl Müdürlüğü
Güven ALTUNKAYA	Teknisyen	Samsun İl Müdürlüğü	Havza İlçe Müdürlüğü
Ramazan AKMAN	Teknisyen	Samsun İl Müdürlüğü	Tunceli İl Müdürlüğü
Ömer ÇİÇEK	Teknisyen	Ayvacık İlçe Müdürlüğü	Isparta İl Müdürlüğü
Mesut IŞIKARA	Teknisyen	Yakakent İlçe Müdürlüğü	Balıkesir İl Müdürlüğü
İbrahim SAĞLAM	Teknisyen	Havza İlçe Müdürlüğü	Rize İl Müdürlüğü
Cantürk YETİK	Vet. Sağ. Tek.	Samsun İl Müdürlüğü	Asarcık İlçe Müdürlüğü
Hüseyin KOÇ	Vet. Sağ. Tek.	Iğdır İl Müdürlüğü	Vezirköprü İlçe Müdürlüğü
Gülay KURAL	Memur	Tekkeköy İlçe Müdürlüğü	Çarşamba İlçe Müdürlüğü
Gökhan BALCI	İşçi	Samsun İl Müdürlüğü	Ankara İl Müdürlüğü

Emekliler

Adı Soyadı	Ünvanı
İlhan TÜTÜNCÜ	Vet. Sağ. Tek.
Refik ÜRER	Hizmetli

Adı Soyadı	Ünvanı
Eşref TUNA	Ayn. Say.

Atanan arkadaşlarımıza yeni görevlerinde başarılar dileriz.

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Elemanları

Emekli olan arkadaşlarımıza yeni yaşamlarında mutluluklar dileriz.

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Elemanları

ZEKAMETRE CEVAPLARI

- ✓ Her birine 1'den 50'ye kadar numara verir ve herkesten numarası kadar altını alır ve bir kerede tartar. 1275 gramdan kaç g eksik gelirse o numaraya ait olan kişinin sahtekarlık yaparak eksik altın yaptığını saptar.
- ✓ Yaratılan ilk kilosu ab ise
1.yemekten sonra kilosu 21*ab olur
2.yemekten sonra ise 481*21*ab olur ve 21*481= 10101 olduğundan
ab*10101= ababab olacaktır
- ✓ Miras
1. çocuk $1000 + \frac{1}{7} * (x - 1000) = \frac{(6000 + x)}{7}$ frank
2. çocuk $2000 + \frac{1}{7} * [x - \frac{(6000 + x)}{7} - 2000] = 2000 + \frac{1}{49} * (6x - 20000)$
1. çocuğun ve 2. çocuğun parası eşit olduğuna göre
 $\frac{(6000 + x)}{7} = 2000 + \frac{1}{49} * (6x - 20000)$
 $1000 = \frac{1}{7} * (x - 1000) - \frac{1}{49} * (6x - 20000)$
 $49000 = x + 13000$
 $x = 36000$ (miras)
çocuk sayısı 6 dir.

b i l m e c e
u a c a

Adnan ÖZBULUT

Ziraat Mühendisi

Samsun Tarım İl Müdürlüğü

Bulmacamızı doğru çözen ve yazışma adresimize gönderenlere İl Müdürlüğümüz yayınlarından olan *Arıcılık* kitabı hediye edilecektir.

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
3						■		
4								
5		■						■
6			■				■	
7	■						■	
8					■			
9						■		
10	■			■				

Soldan Sağa

1. Denizaltını ölçen alet, 2. Operasyon, 3. Ölüye Sarılır, Çıplak Resim, 4. Sonsuza Kadar, 5. Bir Kumaş, 6. İlave, Varlığına İnanılan Ruhani Varlık, 7. İp eğirme Aleti, 8. Arzu, Adale, 9. Özel olmayan, Sodyum, 10. Bir Nota, Sözleşme.

Yukarıdan Aşağıya

1. Kadın İsmi, Bir Gıda, 2. Eylem, Bir Yakıt, 3. Tersî yola Çıkma, Menteşe, 4. Çok Çabukça, 5. Bir Enerji Çeşidi, Bir Nota, 6. Bir Hitap Türü, Tendeki Noktalar, 7. Meyveye Burukluk Veren Madde, Birdenbire, 8. ön Çalışma, Gözlem.

Geçen Sayının Yanıtları

Soldan Sağa : 1. Sinameki, 2. Eşelek, 3. Manevi, 4. Al, Kenan, 5. Davet, 6. İta, İkaz, 7. Yokuş, Ne, 8. Ekim, 9. Takatuka, 10. Tarikat.
Yukarıdan Aşağıya: 1. Selahiyet, 2. İş, Tokat, 3. Nem, Dakika, 4. Alaka, Umar, 5. Meneviş, Ti, 6. Ekenek, Luk, 7. Vatan, Ka, 8. İzin, Zekat.

ZEKAMETRE

- Bir padişah 50 kuyumcuya 1 kg altın verip 20 gram ağırlığında olan toplam 50 adet para yapmalarını istemiştir. Ancak içlerinden bir kuyumcu paralardan birer gram altın çalarak eksik ağırlıkta para yapmıştır. Padişah kendisine bu haberi getiren sadrazamına bir tartım sonucunda bu hileyi yapanı bulmasını, aksi halde ikisinin birden ölümle cezalandırılacağını söylemiştir. Sizce sadrazam bu sorunu çözebilecek mi? Tek tartımda hilebaz kuyumcuyu bulabilecek mi?
- Bir yaratık yemek yiyince kendi ağırlığının 21 katı oluyor. Bu yemeğin üstüne bir daha yiyince yeni ağırlığının 481 katı oluyor. Bu yaratık sizi yakalıyor ve size diyor ki: " Biraz önce arka arkaya iki defa yemek yedim, ve şu anki ağırlığımı bilemezsen seni de işkembeme indireceğim. ilk ağırlığım ab (iki basamaklı bir sayı) idi." Yaratığın şu anki kilosu kaçtır?
- Param Yok Mehmet ölümüne yakın ailesini yatağının etrafına topladı; o kadar ağır hastaydı ki ne mirasın miktarını ne de çocuklarının sayısını hatırlayabiliyordu. 1. çocuğuna 1000 frank ve kalanın 1/7' ini, 2. çocuğuna 2000 frank ve kalanın 1/7'ini, 3. çocuğuna 3000 frank ve kalanın 1/7' ini ,vb... bıraktı. Çocuklar baktılar ki hepsine eşit miktarda para kalmış. Kaç çocuk vardı ve her biri kaç frank almıştır?

**Herkes gibi davranan,
kendisi gibi davranamayana
zorunlu olarak kızar.**

samtim

saingan pertanian yang unggul